

Herning
Kommune

Miljø og Klima • Rådhuset • Torvet • 7400 Herning • Tlf. 96 28 28 28 • teknik@herning.dk • www.herning.dk

§ 12 Miljøgodkendelse af

Frølund Vestergaard
Frølundvej 79
7400 Herning

Afgørelsesdato: 28. maj 2014
Sags nr.: 09.17.00-P19-90-13

HERNING KOMMUNE

Registreringsblad

Dato for godkendelse:	28. maj 2014
CVR-nr.	34 17 07 03
CHR nr.	96706
Ejendomsnummer	6570027634
Adresse	Frølundvej 79 7400 Herning
Matr. nr. (ejerlav)	Frølund By, Gjellerup, nr 1b, 1v, 1x, 4g, 5u
Ansøgers navn og adresse	Anders Obling Frølundvej 79 7400 Herning Tlf: 22 47 57 24 E-mail: aobling@hotmail.com
Konsulent	Heden og Fjorden v/ Helle Borum Tlf: 96 29 66 66 eller mobil: 29 67 94 35 E-mail: hbo@hflc.dk
Tilsynsmyndighed	Herning Kommune
Miljøsagsbehandler	Kirsten Brødbæk
Kvalitetssikring	Niels O. Jensen

Copyright

Kortmateriale er gengivet af Herning Kommune med tilladelse fra Kort- og Matrikelstyrelsen. Copyright Kort- og Matrikelstyrelsen 651-600/2000

Luffotos – Danmarks Digitale Ortofoto - er gengivet af Herning Kommune med tilladelse fra Cowi. DDO ©, Copyright COWI.

Indholdsfortegnelse

REGISTRERINGSBLAD	2
KLAGEVEJLEDNING OG OFFENTLIGGØRELSE.....	5
INTERESSENTLISTE FOR HØRINGSPERIODE OG OFFENTLIGGØRELSE	7
VILKÅR FOR HUSDYRPRODUKTION PÅ FRØLUNDVEJ 79, 7400 HERNING	9
DRIFT OG INDRETNING	9
ÅRSPRODUKTION	9
FODER	9
VASKEPLADS OG AFLEDNING AF VASKEVAND.....	10
GYLLEHÅNDTERING	10
UHELD OG DRIFTSFORSTYRRELSER	10
SKADEDYR.....	11
LUGT	11
STØJ	11
UDARBEJDELSE AF HANDLEPLANER VED UFORUDSETE GENER.....	11
UDBRINGNINGSAREALER	11
EGENKONTROLVILKÅR.....	12
MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG HERNING KOMMUNES SAMLEDE VURDERING.....	15
UNDERSØGTE ALTERNATIVER	15
KOMMENTARER VED HØRING TIL UDVIDELSEN	15
UDTALELSE FRA ANDRE MYNDIGHEDER	15
AFTALEAREALER.....	15
VURDERINGSGRUNDLAG	16
REDEGØRELSE OM IKKE-SAMDRIFT.....	16
BIAKTIVITETER	16
EJENDOMMENS BELIGGENHED IFT. OMGIVELSERNE	16
NABOFORHOLD	17
PÅVIRKNING AF JORD	21
PÅVIRKNING AF GRUNDVAND.....	21
PÅVIRKNING AF OVERFLADEVAND	22
PÅVIRKNING AF NATURA 2000-VANDOMRÅDER.....	25
FOSFORPÅVIRKNINGEN AF NISSUM FJORD.....	31
PÅVIRKNING AF NATUR	32
PÅVIRKNING AF BILAG IV-ARTER, RØDLISTEARTER, ANSVARSARTER MV.....	35
PÅVIRKNING AF KULTURMILJØ.....	36
GENNEMGANG AF BAT FOR FRØLUNDVEJ 79, 7400 HERNING	38
BAT – MANAGEMENT	38
BAT – FODER.....	41
BAT – STALDINDRETNING	42
BAT – FORBRUG AF VAND OG ENERGI.....	42
BAT – OPBEVARING AF HUSDYRGØDNING	44
BAT – UDBRINGNING AF HUSDYRGØDNING.....	45
FRAVALGTE BAT-VIRKEMIDLER	46
SAMLET VURDERING AF BAT	47
OVERSIGT OVER BILAG.....	48

Indledning

Ikke-teknisk resumé

Anders Obling har søgt Herning Kommune om en § 12 godkendelse jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1486 af 04/12 2009 af husdyrbruget, Frølund Vestergaard, Frølundvej 79, 7400 Herning.

Der er den 7. juni 2005 meddelt afgørelse om ikke VVM-pligt på ejendommen til 190 søer, 4.950 smågrise og 4.750 slagtesvin. Den 9. januar 2013 meddelte Herning Kommune afgørelse om ikke-godkendelsespligtig skift i dyretyper til 6.630 slagtesvin på 1.647 stipladser.

Der søges om udvidelse fra 188,78 DE Svin til 265,20 DE Svin.
Nudrift årsproduktion: 6.630 slagtesvin 30 – 110 kg på 1.647 stipladser.

Ansøgt drift årsproduktion: 9.246 slagtesvin 30 – 108 kg på 2.150 stipladser.

Ejendommen er beliggende i det åbne land cirka 1,7 km nord for Gjellerup, som er den nærmeste byzone i området. Der er ingen landsbyer i området.

Anders Frølund ejer ikke andre ejendomme med husdyrproduktion.

Nogle af udbringningsarealerne ligger i Ikast-Brande kommune. Disse arealer er alle omfattet af en § 16 godkendelse, og derfor har Ikast-Brande Kommune ikke vurderet på arealerne i denne godkendelse, men i stedet i § 16 godkendelsen.

Miljøgodkendelsen er udarbejdet af Herning Kommune.

Meddelelse om miljøgodkendelse

På grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger meddeler Herning Kommune en miljøgodkendelse til ejendommen beliggende på Frølundvej 79, 7400 Herning med de stillede vilkår. Det er Herning Kommunes vurdering, at miljøgodkendelsen, med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet.

Miljøgodkendelsen gælder kun for det ansøgte. Der må ikke ske udvidelse eller ændring i dyreholdet, herunder stalde, gødningsopbevaringsanlæg, udbringningsarealer og lignende, før ændringen er anmeldt og godkendt af Herning Kommune. Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser – også selvom disse regler eventuelt måtte være skærpede i forhold til denne miljøgodkendelse.

Der gøres endvidere opmærksom på, at en § 12 miljøgodkendelse efter reglerne i Husdyrloven ikke fritager fra krav om tilladelse, godkendelse, dispensation m.v. efter anden lovgivning. Herunder kan det nævnes, at en eventuel byggetilladelse, nedrivningstilladelse, afledning af tagvand m.v. skal søges separat hos Herning Kommune.

Miljøgodkendelsen skal, jf. § 40 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet otte år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2022.

Hvis den meddelte miljøgodkendelse ikke har været udnyttet, helt eller delvist, i tre på hinanden følgende år betragtes det som kontinuitetsbrud. Herved bortfalder den del af miljøgodkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste tre år, med mindre andet fremgår af miljøgodkendelsen. Fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes ikke som kontinuitetsbrud.

Sagens grundlag

Følgende oplysninger er indgået i behandling af sagen:

- Tidligere screening af 7. juni 2005 og anmeldelse om skift i dyretype af 9. januar 2013 .
- Ansøgning nr. 55602 version 7 af 8. august 2013
- Supplerende oplysninger frem til 3. april 2014

Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til kravene i Husdyrloven¹ med tilhørende Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug², Husdyrgødningsbekendtgørelsen³ samt Miljøstyrelsens vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug⁴ version 2.0.

Ejendommen er omfattet af § 12 i husdyrloven. Derfor skal ansøgningen i henhold til Husdyrlovens § 55 offentliggøres, så offentligheden får lejlighed til at se ansøgningen og udtale sig herom. Ansøgningsmaterialet har været i offentliggjort i 14 dage fra den 25. marts 2013 på Herning Kommunes hjemmeside.

Miljøgodkendelsen har været i høring fra 15. april 2014 til 27. maj 2014.

IE-husdyrbrug

I forbindelse med implementering EU-direktivet om industrielle emissioner, er der sket ændringer i husdyrbekendtgørelsen. Disse ændringer kan påvirke visse typer husdyrbrug, de såkaldte IE-husdyrbrug. IE-husdyrbrug er defineret som husdyrbrug, der har aktiviteter omfattet af § 12, stk. 1, nr. 1-3, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, som angivet nedenfor.

§ 12, stk. 1, nr. 1-3

- 1) 270 dyreenheder, hvis mindst 90 pct. af dyreenhederne stammer fra årssøer med tilhørende smågrise indtil 30 kg, eller 750 stipladser til søer,
- 2) 210 dyreenheder, hvis der er tale om slagtesvin (over 30 kg), eller 2.000 stipladser til fedesvin (over 30 kg) eller
- 3) 100 dyreenheder, hvis der er tale om slagtekyllinger, 230 dyreenheder, hvis der er tale om æglæggende høns, eller 40.000 stipladser til fjerkræ.

Da denne miljøgodkendelse omhandler et svinebrug med 2.150 stipladser til slagtesvin, som går ind under § 12 stk. 1, nr. 2 i husdyrloven, er svinebedriften omfattet af IE-Direktivet. Derfor skal Herning Kommune mindst en gang årligt vurdere hvorvidt husdyrbrugets emissionsniveauer ligger under eller er lig med de emissionsniveauer, der er forbundet med den bedste tilgængelige teknik i BAT-konklusionerne.

Der er ligeledes krav om at driftsherren skal informere kommunen om manglende overholdelse af vilkår samt at driftsherren ved op-hør som IE-husdyrbrug skal give kommunen besked om og komme med en redegørelse i forhold til Jordforureningsloven § 38k⁵.

Klagevejledning og offentliggørelse

Herning Kommune har givet miljøgodkendelse til udvidelse af husdyrbruget på Frølundvej 79, 7400 Herning. Miljøgodkendelsen er givet i medfør af § 12 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1486 af 04/12 2009.

¹ Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1486 af 04/12 2009 med efterfølgende rettelse

² Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1280 af 08/11/2013 med efterfølgende rettelse

³ Bekendtgørelse om husdyrbrug og erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. Nr. 915 af 27. juni 2013 med efterfølgende rettelse

⁴ <http://www2.mst.dk/wiki/husdyrvejledning.default.aspx>

⁵ Lov om forurennet jord (jordforureningsloven) nr. 370 af 2. juni 1999 med efterfølgende ændringer

Miljøgodkendelsen bliver offentliggjort på Herning Kommunes hjemmeside www.herning.dk under "Offentliggørelser og høringer" og "Landbrug" den 28. maj 2014. Det er muligt at klage over afgørelsen til Natur- og Miljøklagenævnet. De, der kan klage, er ansøger og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagen.

Klagen skal rettes til Natur- og Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV. Dog skal klagen sendes skriftligt til Herning Kommune, Miljø og Klima, Rådhuset, Torvet, 7400 Herning eller på e-mail: landbrugsgruppen@herning.dk. Herefter videresendes klagen med tilhørende bilag til Natur- og Miljøklagenævnet. Herning Kommune skal have klagen senest den 25. juni 2014 inden for rådhusets åbningstid.

For at få behandlet en klage, koster det et gebyr på 500 kr., som skal betales til Natur- og Miljøklagenævnet. Se vejledning om klagegebyr og procedurer omkring dette på: <http://www.nmkn.dk/Vejledninger/Klagegebyr/>

En eventuel klage har ikke opsættende virkning, medmindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet, hvorfor miljøgodkendelsen på eget ansvar kan udnyttes før klagefristen er udløbet i henhold til Husdyrlovens § 81, stk. 1. Hvis afgørelsen påklages, bliver det meddelt ansøger.

Denne afgørelse kan også indbringes for domstolene, jf. Husdyrlovens § 90. Det skal ske indenfor seks måneder efter offentliggørelsen.

Med venlig hilsen

Kirsten Brødbæk
Fagkoordinator
Miljømedarbejder, Herning Kommune
Miljø og Klima, Landbrugsteam

Interessentliste for høringsperiode og offentliggørelse

Nedenstående er orienteret om udkast til miljøgodkendelsen:

- Frølund Vestergaard C/O Anders Obling, Frølundvej 79, 7400 Herning
- Ejere af aftalearealer:
 - John Møller Nielsen, Frølundvej 96, 7400 Herning
 - Poul Elmholt, Frølundvej 93, 7400 Herning
 - Danling Growing Aps, Bangsvej 57, 7430 Ikast
- Heden og Fjorden v/ Helle Borum, hbo@hfic.dk
- Naboer:
 - Anders Vendelbo Bay Rahbek, Frølundvej 83, 7400 Herning
 - Johannes Poulsen, Frølundvej 85, 7400 Herning
 - Liselotte Fredslund Andersen, Frølundvej 85, 7400 Herning
 - Evald Folmer Jensen, Frølundvej 89, 7400 Herning
 - Ejendomsselskabet Af 10. August 2003, Frølundvej 87, 7400 Herning
 - Knud Ejvind Andersen, Frølundvej 75, 7400 Herning
 - Anne-Cecilie Degn Sandholm, Frølundvej 81, 7400 Herning
 - Morten Degn Sandholm, Frølundvej 81, 7400 Herning
 - Nils Ole Rahbek, Sønderbjergvej 23, 7400 Herning
 - Kim Erhardt Wulff Simonsen, Frølundvej 87, 7400 Herning
- Ikast-Brande Kommune, teknikogmiljoomraade@ikast-brande.dk
- Nordre Vandværk og Østre Vandværk, sas@herningvand.dk
 - Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Nord, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg. E-mail: senord@sst.dk
 - Herning Museum, Museumsgade 32, 7400 Herning. E-mail: herningmuseum@herningmuseum.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 85:

- Danmarks Fiskeriforening, H.C. Andersens Boulevard 37, 1553 København V. E-mail: mail@fiskeriforening.dk.
- Ferskvandsfiskeriforeningen, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup. E-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 3, Postboks 2188, 1017 København K. E-mail: fbr@fbr.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1, 1651 København V. E-mail: ae@aeraadet.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 86 – lokale foreninger:

- Danmarks Naturfredningsforening, Lokalafdeling Herning, E-mail: herning@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalafdeling Herning. E-mail: herning@dof.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund. Lokalafd. E-mail: lp@sportsfiskerforbundet.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 87 – landsdækkende foreninger:

- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V. E-mail: natur@dof.dk
- Friluftsrådet, Scandiagade 12, 2450 København SV, Att.: Karsten Johansen. E-mail: lundthing@mail.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø. E-mail: dn@dn.dk
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4 B, 2200 København N. E-mail: husdyr@ecocouncil.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten. E-mail: lbt@sportsfiskerforbundet.dk og post@sportsfiskerforbundet.dk

Nedenstående er orienteret om meddelelse af miljøgodkendelsen:

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 84:

- Frølund Vestergaard C/O Anders Obling, Frølundvej 79, 7400 Herning
 - Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Nord, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg. E-mail: senord@sst.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 85:

- Danmarks Fiskeriforening, H.C. Andersens Boulevard 37, 1553 København V. E-mail: mail@fiskeriforening.dk.
- Ferskvandsfiskeriforeningen, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup. E-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 3, Postboks 2188, 1017 København K. E-mail: fbr@fbr.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1, 1651 København V. E-mail: ae@aeraadet.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 86 – lokale foreninger:

- Danmarks Naturfredningsforening, Lokalafdeling Herning, E-mail: herning@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalafdeling Herning. E-mail: herning@dof.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund. Lokalafd. E-mail: lp@sportsfiskerforbundet.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 87 – landsdækkende foreninger:

- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V. E-mail: natur@dof.dk
- Friluftsrådet, Scandiagade 12, 2450 København SV, Att.: Karsten Johansen. E-mail: lundthing@mail.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø. E-mail: dn@dn.dk
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4 B, 2200 København N. E-mail: husdyr@ecocouncil.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten. E-mail: lbt@sportsfiskerforbundet.dk og post@sportsfiskerforbundet.dk

Andre:

- Heden og Fjorden v/ Helle Borum, hbo@hflc.dk
- Herning Museum, Museumsgade 32, 7400 Herning. E-mail: herningmuseum@herningmuseum.dk
- Ikast-Brande Kommune, teknikogmiljoomraade@ikast-brande.dk
- Nordre Vandværk og Østre Vandværk, sas@herningvand.dk

Vilkår for husdyrproduktion på Frølundvej 79, 7400 Herning

I vilkårsdelen fremgår de betingelser, hvorunder husdyrbruget skal drives. Grundlaget for miljøgodkendelsen fremgår af ansøgningen og svinebruget skal drives i overensstemmelse hermed. Der gøres opmærksom på at eventuelle lovkrav fra andre love skal overholdes, selvom disse ikke er medtaget her.

Drift og indretning

1. Vilkårene i denne miljøgodkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt når dyreholdet overskrider nudriften på 6.360 slagtesvin. Den del af miljøgodkendelsen, som ikke er udnyttet inden to år efter at miljøgodkendelsen er meddelt bortfalder.
2. Der skal til enhver tid være et eksemplar af miljøgodkendelsen på husdyrbruget. Den ansvarlige for driften og de øvrige ansatte skal være bekendt med de stillede vilkår.
3. Ved ophør med husdyrproduktion, skal der udføres begrænsende foranstaltninger mod forurening:
 - Alle anlæg skal tømmes og rengøres for husdyrgødning, der bortskaffes efter gældende regler.
 - Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. skal bortskaffes i henhold til affaldsregulativerne

Den ansvarlige for overholdelse af vilkårene er Anders Frølund

Årsproduktion

4. Tilladt årsproduktion:
9.246 slagtesvin (30 – 108 kg)

Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretning m.v. skal være i overensstemmelse med oversigten nedenfor:

Staldafsnit nr.	Staldsystem	Antal	Vægt	DE	Antal stipladser
(1)	Delvis spaltegulv 50 – 75 % fast gulv	3.333	30-108	95,60	775
(2)	Delvis spaltegulv 50 – 75 % fast gulv	3.333	30-108	95,60	775
(3)	Delvis spaltegulv 50 – 75 % fast gulv	2.580	30-108	74,00	600

Nedgang i slagtevægten må ikke konverteres til flere dyr. Ved små ændringer i produktionen skal der indsendes dokumentation for, at der ikke sker en stigning i lugt, ammoniak kg P/DE ab lager og DE.

Antallet af dyr angiver den tilladelige produktionsstørrelse. De angivne dyreenheder er opgivet i henhold til den ved godkendelsestidspunktet gældende Husdyrgødningsbekendtgørelse⁶.

Foder

Slagtesvin

5. Den totale mængde P ab dyr pr. år pr slagtesvin må maksimalt være 0,5869 kg P pr. år.

Når ændringer i produktionseffektivitet og/eller fodersammensætning anvendes som virkemiddel til at nedsætte ammoniakfordampningen fra anlægget eller tilførslen af P til markerne, fastsættes vilkår som et krav til maksimalt P ab dyr. Vilkåret gælder for samtlige dyr af den pågældende dyretype på husdyrbruget

Den totale mængde P ab dyr pr. år = P ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin"

⁶ Bekendtgørelse om husdyrbrug og erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. Nr. 915 af 27. juni 2013 med efterfølgende ændringer

P ab dyr pr. slagtesvin" beregnes ud fra følgende ligning:

$$\frac{((\text{afg.vægt} - \text{indg.vægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{gram fosfor pr. FEsv}) - ((\text{afg.vægt} - \text{indg.vægt}) \times 0,0055 \text{ kg P pr kg tilvækst})}{1000}$$

$$\frac{((108 - 30) \times 2,85 \times 4,57)}{1000} - ((108 - 30) \times 0,0055 \text{ kg P pr kg tilvækst}) = 0,5869 \text{ kg P pr år.}$$

I forbindelse med tilsyn vil det maksimale indhold af P ab dyr blive kontrolleret på baggrund af følgende:

Slagtesvin: Antal producerede dyr i perioden x P ab dyr pr svin x 365 dage / antal dage i opgørelsesperioden.

Dokumentation for beregningen af P ab dyr pr dyr følger reglerne for type 2 korrektion i gødningsregnskabet. Dvs. dokumentationen skal mindst dække en sammenhængende periode på 350 dage (i perioden 15. september år 1 (fx 2014) til 15. februar år 3 (fx 2015)). Det skal som hovedregel være i form af effektivitetskontrol og logbog over de anvendte foderblandinger. Dokumentation uden effektivitetskontrol kan undtagelsesvis accepteres. I sådanne tilfælde skal P ab dyr dokumenteres på anden vis, dvs. en beregning ud fra totalt foderforbrug, indhold af råprotein og/eller fosfor ud fra logbog og opgørelser over indkøbte grise og solgte grise, herunder slagteriafregninger.

Der skal være fokus på fodereffektiviteten, således at der til enhver tid anvendes de bedst muligt foderblandinger til begrænsning af N og P fra dyrene ud fra nyeste viden om fodring af svin.

Vaskeplads og afledning af vaskevand

6. Al vask af transportbiler, maskiner og redskaber skal foregå på en støbt plads med fast bund, hvor bortledning af spildevandet sker til en opsamlings- eller gyllebeholder.

Rengøring af sprøjteudstyr samt påfyldning af sprøjtemiddel til marksprøjte skal foregå på en fast plads med tæt bund og afløb til opsamlingsbeholder/gyllebeholder eller på godkendt udbringningsareal. Brug af vaskeplads skal ske som beskrevet i Herning Kommunes samlede vurdering. Udbringning skal ske jf. Husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for udbringning.

Gyllehåndtering

7. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn.
8. Påfyldning af gyllevogne o.l. skal enten foregå på en plads med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning eller med gyllevogne, som har påmonteret pumpe og returløb, således at spild af husdyrgødning undgås.
9. Pumpning af gylle fra stalde til gyllebeholder skal som hovedregel ske indenfor tidsrummet klokken 07.00 til 17.00.

Det skal sikres, at der ved utilsigtet start ikke pumpes gylle udenfor tanken. Overpumpningen af gylle skal foregå under opsyn.

Uheld og driftsforstyrrelser

10. Beredskabsplanen skal være let tilgængelig og synlig for de ansatte og øvrige, der færdes på ejendommen. Den skal findes i et sprog, der forstås af de ansatte. Beredskabsplanens indhold skal udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand, ol.

Det er Herning Kommunes opfattelse, at en beredskabsplan er BAT og derudover vil være til stor hjælp for landmanden, såfremt der skulle ske et uheld.

Tankning af diesel- og fyringsolie

11. Tankning af diesel- og fyringsolie skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund. Tankningen skal ske under opsyn.

Herning Kommune har stillet vilkår om, at tankningsområdet for brændstof skal være udformet sådan, at der ikke kan ske afløb til og forurening af jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Vilkåret er stillet, da der er stor risiko for spild på jorden, der hvor traktorer og andre motoriserede landbrugsmaskiner påfyldes med brændstof.

Skadedyr

12. Der skal overalt på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrlaboratorium.

Herning Kommune gør opmærksom på, at opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at det sikrer mod skadedyr (rotter mv.). I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr, som straks skal afhjælpes. Endvidere skal gener fra fluer bekæmpes effektivt. Endvidere skal gener fra fluer bekæmpes effektivt, hvorfor der stilles der vilkår til dette.

Lugt

13. Der skal til stadighed tilstræbes en god staldhygiejne, herunder sikres, at staldene, udenomsarealer og fordringsanlæg holdes rene.

Støj

14. Husdyrbrugets samlede bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer, angivet som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau målt i dB(A). Tallene i parentes angiver midlingstiden⁷ inden for den pågældende periode:

Dag	Kl. 07-18	55 dB(A)	(8 timer)
Aften	Kl. 18-22	45 dB(A)	(1 time)
Nat	Kl. 22-07	40 dB(A)	(1/2 time)
Lørdag	Kl. 07-14	55 dB(A)	(7 timer)
Lørdag	Kl. 14-22	45 dB(A)	(4 timer)
Søn- og helligdag	Kl. 07-22	45 dB(A)	(8 timer)

Udarbejdelse af handleplaner ved uforudsete gener

15. Hvis Herning Kommune vurderer, at eventuelle klager om støj-, lugt-, støv- og/eller lysgener er velbegrundede, skal husdyrbruget udarbejde en handlingsplan og efterviser at de stillede krav er overholdt. Handlingsplanen skal godkendes af Herning Kommune.

16. Udgiften til målingerne afholdes af ansøger og udføres i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger.

Udbringningsarealer

⁷ Midlingstiden er gennemsnitlig stør over tid kombineret med middelværdien over tid.

17. Udbringningsarealet på 106,22 ha må tilføres husdyrgødning svarende til 1,4 DE/ha, svarende til 13.668,24 kg N og 3.037,45 kg P.
18. Der skal på husdyrbrugets udbringningsarealer være mindst 14 % ekstra efterafgrøder, udover Plantedirektoratets til enhver tid gældende krav. De 14 % ekstra efterafgrøder kan **ikke** erstattes af opsparede efterafgrøder.
19. De ekstra efterafgrøder skal følge de samme regler som gælder for de lovpligtige efterafgrøder hvad angår artsvalg, dyrkningsperiode og kvælstofgødning.
20. Krav om ekstra efterafgrøder skal fremgå af gødningsregnskabet punkt 119.
21. Der må ikke modtages anden organisk gødning uden dokumentation for udvaskningen ikke stiger i forhold til ansøgt

22. Fraført husdyrgødning – Aftalearealer

Der må kun ske afsætning af husdyrgødning til udbringning på de i ansøgningen angivne aftalearealer eller til andre bedrifter med arealer godkendt efter Husdyrloven.

Bedrift	Antal ha	DE
John Møller Nielsen, Frølundvej 96, 7400 Herning	11,11 ha	15,55 DE
Puol Elmholt, Frølundvej 93, 7400 Herning	11,90 ha	16,66 DE
Danling Growing Aps, Bangsvej 57, 7430 Ikast (§16)	77,86 ha	89,14 DE

Der er stillet vilkår om ekstra efterafgrøder udover de til enhver tid gældende krav om efterafgrøder. Formålet med de ekstra efterafgrøder er kontinuerligt at beskytte grundvandet mod udvaskning. Derfor må de ekstra efterafgrøder ikke erstattes af opsparede efterafgrøder.

Overholdelse af beskyttelsesniveauerne er under den forudsætning, at de standardsædskifter og gødningstiltag, som ansøger oplyser, ligger til grund for beregningen af fosfor- og kvælstofbelastningen fra husdyrbruget, overholdes. For at sikre at dette er overholdt, er der stillet vilkår til dokumentation af sædskifte og gødningsplaner på alle ejede og forpagtede udbringningsarealer.

Ændring af udbringningsarealer: Såfremt der sker ændringer med hensyn til udbringningsarealernes omfang og placering i forhold til det, der indgår i miljøgodkendelsen – jf. bilag og kortbilag - skal dette anmeldes til Herning Kommune efter bestemmelserne i §§ 25-26 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Kommunen skal derefter vurdere om udbringning af husdyrgødning på de anmeldte arealer kan påvirke miljøet væsentligt – jf. § 16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Nye arealer kan erstatte arealer i den allerede meddelte miljøgodkendelse, hvis disse som minimum dækker samme areal og ikke er mere sårbare. Der skal i den forbindelse skelnes mellem ejendommens arealer (ejede og forpagtede arealer) og arealer, hvor der indgås aftale om overførsel af husdyrgødning (aftalearealer), idet nye arealer kun kan erstatte arealer inden for tilsvarende kategori. Kommunens vurdering af sårbarheden af de anmeldte arealer foretages som udgangspunkt ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, som er gældende på anmeldelsestidspunktet.

Anmeldelse af udskiftning af udbringningsarealer skal senest fremsendes til kommunen før planårets begyndelse den 1. august via IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk eller tilsvarende system. Kommunen skal inden 1. oktober tilkendegive, om de anmeldte arealer kan betragtes som mere sårbare end de udbringningsarealer, der ønskes udskiftet. Hvis arealerne bedømmes mere sårbare, kan anmeldelsen trækkes tilbage, og der kan anmeldes nye arealer senest den 15. oktober. Hvis Kommunen har indsigelser imod de anmeldte arealer, skal dette meddeles anmelder senest den 31. december.

Udskiftning til arealer, som er mere sårbare end allerede godkendte arealer, kan kun ske efter forudgående godkendelse efter § 11, § 12 eller § 16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Egenkontrolvilkår

23. Herning Kommune skal straks orienteres om følgende forhold:
- Ejerskifte af virksomhed
 - Indstilling af driften for en længere periode
24. **Fosfor i slagtesvinefoder**
- Der skal føres en logbog, der skal indeholde følgende oplysninger:
 - vægtintervaller (indgangs- og afgangsvægt)
 - foderforbrug
 - det gennemsnitlige indhold af fosfor pr. FEsv i de enkelte foderblandinger.
 - Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst 1 gang om året og ved foderskift i løbet af året , såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.
 - I forbindelse med den årlige indsendelse af gødningsregnskab til Plantedirektoratet skal den driftsansvarlige foretage en beregning af det gennemsnitlige indhold af fosfor pr. FEsv på årsbasis. Beregningen af det gennemsnitlige indhold af fosfor skal ske på grundlag af det faktiske, registrerede forbrug af de enkelte blandinger eller på grundlag af det planlagte forbrug, hvis foderforbruget af de enkelte blandinger ikke registreres.
 - Logbogens oplysninger, indlægssedler, blandeforskrifter og årlige beregninger over det gennemsnitlige indhold af fosfor pr. FEsv skal opbevares på husdyrbruget til næste samlede tilsyn og forevises på Herning Kommunes forlangende.
25. **Fraført husdyrgødning – Aftalearealer**
- Aftaler om udbringning af husdyrgødning fra bedriften skal fremgå af gødningsregnskabs Skema B1.

Affald

Ejendommen skal overholde Herning Kommunes erhvervsregulativ og bortskaffelse skal ske i overensstemmelse med dette. Endvidere er ejendommen omfattet af reglerne i Affaldsbekendtgørelsen⁸.

Farligt affald skal i henhold til Herning Kommunes erhvervsregulativ⁹ bortskaffes til godkendte modtageanlæg og transporten af farligt affald skal ske af godkendte transportører. Godkendte transportører og modtageanlæg kan findes på www.herning.dk under erhverv/ erhvervsaffald.

I henhold til Affaldsbekendtgørelsen¹⁰, kan op til 200 kg farligt affald pr. år afleveres på genbrugspladsen, men større mængder skal afhentes via en godkendt transportør. Dog må der ikke bortskaffes mere en 25 kg eller 25 l farligt affald af gangen.

Kvitteringer på korrekt bortskaffelse for affaldstyper under kategorien "farligt affald" skal gemmes i mindst 5 år og skal kunne forevises, når kommunen beder om det.

Virksomheder kan aflevere samme fraktioner som borgere, dvs. at virksomheder nu kan aflevere op til 10 asbestplader om året, men virksomheder kan fortsat ikke aflevere landbrugsplast og medicin fra landbrug og andre fraktioner, som almindelige borgere ikke har.

På genbrugspladserne i Herning, Aulum, Vildbjerg, Kibæk og Sdr. Felding udleveres der kvittering ved aflevering af farligt affald, som fx spildolie (i max 25 l emballage), oliefiltere, akkumulatorer, spraydåser, malingsrester, tomme oliedunke og kemikalierester (pesticidaffald). Der må dog maksimalt bortskaffes 200 kg farligt affald pr. år på genbrugspladserne.

Følgende må **ikke** afleveres på genbrugspladsen:

Affaldstype	Afleveringssted
– Medicinrester	Leveres til godkendt modtager af farligt affald

⁸ Affaldsbekendtgørelse nr. 1309 af 18. dec. 2012

⁹ Bilag 1-1 i Regulativ for erhvervsaffald udstedt 1. juli 2010

¹⁰ § 40 stk. 5 i Affaldsbekendtgørelse nr. 1309 af 18. dec. 2012

– Kanyler	Leveres til godkendt modtager af farligt affald
– Landbrugsplast	Leveres til godkendt modtager, fx Østdeponi
– Udtjente maskiner og udstyr	Skrøthandler

Afhentning af farligt affald, der ikke modtages på genbrugspladsen skal ske af godkendte transportører. Der kan findes link til Miljøstyrelsens liste på www.herning.dk/virksomheder

Registrering af affaldsproduktionen betragtes som BAT. Ejeren får derved mulighed for at skaffe sig et overblik over eventuelle indsatsområder, hvor man kan minimere affaldsproduktionen.

Miljøteknisk beskrivelse og Herning Kommunes samlede vurdering

På baggrund af ansøgningsmaterialet, opstartsmøde og afslutningsmøde med ansøger og miljøkonsulent, supplerende oplysninger fra ansøger, udtalelse fra Herning Kommunes Natur- og Grundvandsteams samt Herning Kommunes registreringer af områdets grundvands-, vandløbs- og naturforhold har kommunen vurderet, at miljøgodkendelsen, med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, ikke vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Det er derfor Herning Kommunes opfattelse at:

- udvidelsen kan ske under hensyntagen til de landskabelige værdier,
- driften kan ske uden væsentlige gener for naboer (lugt-, støj-, støv-, flue- og lysgener, affaldsproduktion m.v.)
- husdyrbruget drives under anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)
- der er sikret en tilfredsstillende beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer, fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning.

På grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger overholder udvidelsen afskæringskriterierne. Derfor meddeler Herning Kommune miljøgodkendelse til husdyrbruget på en række vilkår. I det følgende uddybes den samlede vurdering af det ansøgte.

Undersøgte alternativer

Alternative løsninger

Ansøger har ikke været overvejet andre alternativer.

0-alternativ

Alternativet til denne udvidelse er, at produktionen fortsætter med den nuværende produktion af 6.360 slagtesvin.

Herning Kommune vurderer, at de nødvendige alternativer er taget i betragtning og vurderer ikke det beskrevne alternativ som værende bedre end det ansøgte projekt.

Kommentarer ved høring til udvidelsen

Udkast til miljøgodkendelsen har været i høring i 6 uger fra den 15. april 2014. Der er ikke indkommet bemærkninger i høringsfasen.

Udtalelse fra andre myndigheder

Der ligger nogle aftalearealer i Ikast-Brande Kommune. Der er udarbejdet en § 16 godkendelse til disse arealer og Ikast-Brande har derfor ingen bemærkninger til afsætning af husdyrgødning på disse arealer.

Aftalearealer

Aftalearealerne Obj-1 til 50 drives af Danling Growing ApS. Nogle af disse arealer er sårbare, og der er derfor udarbejdet en godkendelse efter § 16. Der vurderes derfor ikke yderligere på disse arealer i denne godkendelse.

Aftalearealerne Frølundvej 93 og Frølundvej 96 er ikke beliggende indenfor nitratfølsomme områder og ligger udenfor N- eller P-klasse 1-3. Der er ikke § 3 indenfor arealerne, og de er ikke beliggende i habitatområde. Herning Kommune vurderer, at der ikke er forhold der medfører, at aftalearealerne kan betegnes som værende sårbare, og det er derfor ikke fundet nødvendigt at udarbejde en godkendelse efter § 16 for disse arealer. Der kan ikke stilles vilkår til robuste aftalearealer, og aftalearealerne vil dermed ikke indgå i vurderingen i denne § 12 godkendelse. Aftalearealerne vil blive vurderet i forhold til oplandet senere i miljøgodkendelsen.

Vurderingsgrundlag

Miljøgodkendelsen og vurderingerne bygger på:

- Oplysninger fra ansøger og miljøkonsulent
- Herning Kommunes oplysninger om områdets natur- og miljøforhold
- Områdets sårbarhed over for påvirkninger fra husdyrbruget
- Målsætninger og retningslinjer fra Herning Kommuneplan 2013 – 2024/Naturplaner
- Regionsplan 2005 Ringkøbing Amt

Redegørelse om ikke-samdrift

Anders Frølund ejer ikke andre ejendomme med dyrehold

Biaktiviteter

Der er etableret gyllekøling i Stald 1 og 2. Teknologien er ikke anvendt som virkemiddel i denne ansøgning. Der er tale om et frivilligt tiltag.

Gyllekølingsanlægget anvendes til opvarmning af stuehuset og skal derfor have tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19.

Ejendommens beliggenhed ift. omgivelserne

Anlæggets beliggenhed

Jf. § 20 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, skal kommunen sikre sig, at risikoen for forurening, eller væsentlige gener for omgivelserne, begrænses, hvis et anlæg ligger mindre end 300 meter fra:

- en beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren
- et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Jf. § 4 i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. er det ikke tilladt at etablere anlæg, ændre eller udvide eksisterende dyrehold i en afstand mindre end 50 meter fra en nabobeboelse.

Husdyrbruget er ifølge Herning Kommuneplan 2013 – 2024 beliggende i primært landbrugsområde. Produktionsanlægget ligger cirka 1,7 km nord for Gjellerup, der er nærmeste byzone. Der er ingen landsbyer i området. Omkring ejendommen ligger spredt landbrugsbebyggelse og mange af markarealerne er adskilt af læhegn.

Der bygges ikke nye stalde eller gødningsopbevaringsanlæg og det er derfor ikke relevant at vurdere på afstandsforholdene i husdyrlovens § 8, der alene omhandler etablering af stalde og gødningsopbevaringsanlæg.

Herning Kommune vurderer, at det samlede bygningsanlæg fremstår som en driftmæssig enhed. Der kræves således ikke tilladelse efter § 22 i husdyrloven. Herning Kommune vurderer, at afstandskrav jf. husdyrlovens § 6.

Herning Kommune vurderer ligeledes, at det ikke er relevant at vurdere på de landskabelige værdier, idet hele udvidelsen af dyreholdet sker i eksisterende stalde, og der ikke bygges nyt i forbindelse med udvidelsen af dyreholdet.

Naboforhold

Lugt

Lugtgener fra anlæg

I Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug er der fastsat en række lugtgenekriterier i forhold til de tre områdetyper: byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig på henholdsvis 5, 7 og 15 $OU_{E^{15}}$ pr. m^3 luft. Lugtgenekriterierne kan betragtes som den maksimale, miljømæssigt acceptable lugtgenebelastning fra en given kilde ved den pågældende områdetype.

Ved lugtgeneafstand forstås den beregnede mindste afstand fra staldanlægget til det pågældende område, hvor de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier, med hensyn til de tre forskellige områdetyper, netop er opfyldt. Lugtgenekriterierne er overholdt, hvis de fastsatte lugtgenegrænser på henholdsvis 5, 7 og 15 $OU_{E^{15}}$ pr. m^3 luft ikke overskrides i mere end 1 % af tiden – svarende til ca. 7 timer i alt om måneden.

Lugtgeneafstandene forøges efter nærmere regler, hvis der inden for 300 meter fra den del af byzone og den pågældende beboelse i samlet bebyggelse, der ligger nærmest det pågældende staldanlæg, er andre husdyrbrug med mere end 75 DE. Tilsvarende forøges lugtgeneafstanden, hvis der er andre sådanne husdyrbrug inden for 100 meter fra enkeltbolig uden landbrugspligt. Dette sker for at indregne effekten (den kumulative effekt) af den mulige lugtpåvirkning som andre husdyrbrug i området måtte give anledning til.

Lugtgeneafstandene formindskes efter nærmere regler, hvis staldanlægget ligger nord for den pågældende områdetype. Dette begrundes med, at den hyppigste vindretning i Danmark er vestlig og sydvestlig, og at nordenvind typisk forekommer i vinterhalvåret, hvor de relativt lave temperaturer, som regel medvirker til at dæmpe lugtafgivelsen.

Tabel 1, lugtgenegrænse for nabo, lokalplan, byzone, samlet bebyggelse:

Lugtgeneberegning	Beregnet geneafstand (m)	Faktisk afstand (m)
Byzone	471,73	1.750
Samlet bebyggelse	343,15	1.750
Enkelt bolig	153,79	155,61

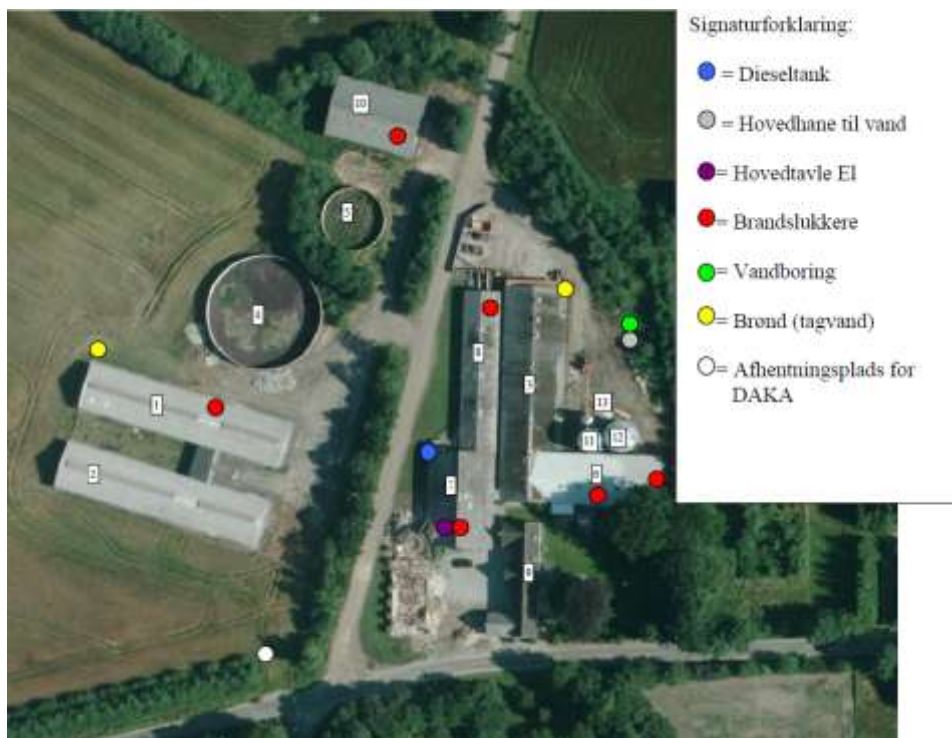
Oplysningerne om den kumulative effekt skal bruges i lugtberegningen. Er der andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzonen, skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen. Da der ikke er andre ejendomme med over 75 DE indenfor 100 meter af naboejendommen eller indenfor 300 meter ift. samlet bebyggelse og byzone, er der ikke nogen kumulativ effekt.

Konsekvensområdet for ejendommens lugtafgivelse er beregnet ud fra FMK modellen. For det ansøgte projekt er konsekvensområdet beregnet til 650 meter. (Konsekvensområde = $1,6 * (Q)^{0,6}$, hvor Q = lugtemissionen [LE/s] = 22.252,5 LE/s). Konsekvensområdet vil sige det område, hvor lugten fra ejendommen kan konstateres – uden at den af den grund vurderes at være til gene for omkringboende.

Lugten fra de eksisterende gyllebeholdere indgår ikke i lugtberegningerne i husdyrgodkendelse.dk, da gyllebeholdere i stedet for er omfattet af de generelle afstandsregler. Det kan dog ikke undgås, at der forekommer lugt fra gyllebeholderne. Dette vil være særlig

markant i forbindelse med at gyllebeholderne fyldes, eller når der omrøres i forbindelse med udbringning. Da gyllebeholderne ligger nærmere end 300 meter fra nærmeste nabo og ikke er overdækket, stilles der vilkår om at fyldning af gyllebeholderne skal ske indenfor almindelig arbejdstid. Sæsonarbejde udenfor disse tider kan dog forekomme i koncentrerede perioder, men skal søges begrænset.

Herning Kommune vurderer, at ejendommens lokaliseringsforhold er tilfredsstillende. Alle typer beboelse ligger udenfor geneafstanden, så udvidelsen af husdyrbruget vil ikke medføre væsentlige lugtgener. Det må dog forventes, at beboelser indenfor konsekvensområdet vil opleve øget lugt, idet lugtgeneafstanden øges ved det ansøgte projekt, men lugtgenerne er beregnet til at ligge under de fastlagte beskyttelsesniveauer for lugt.

Støj

I forbindelse med udvidelse af dyreholdet må det forventes at medføre mere støj, både fra dyrene og de medfølgende aktiviteter.

De væsentligste støjkloder vil være:

Støj fra ventilationsanlæg i bygning 3

Blandeanlæg i bygning 6

Følgende tiltag mod støjkloder er vurderet til at have en positiv effekt:

- at der er valgt frekvensstyrede ventilatorer, der ikke kører mere end nødvendigt

Det vurderes, at ejendommens faste anlæg m.v. ikke vil give anledning til en ekstra støjpåvirkning af omgivelserne.

Nærmeste fuglebeskyttelsesområde er Sønder Feldborg Plantage, der ligger cirka 18 km nord fra staldanlægget, mens nærmeste Ramsarområde er Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord cirka 50 km væk. På grund af afstanden til disse områder, vurderer Herning Kommune, at udvidelsen af dyreholdet og de medførende aktiviteter ikke vil påvirke disse områder.

Herning Kommune vurderer, at de eneste reelle støjkloder er ventilationen, da blandeanlæg og eventuelle kompressorer står indendørs. Der er valgt frekvensstyrede ventilatorer i staldene og derved vil anlægget ikke medføre støj af omgivelserne, som vil give gener for de omkringboende. Derfor er det ikke fundet nødvendigt at kræve en støjmåling udført. Endvidere vurderer Herning Kommu-

ne, at udvidelsen af dyreholdet og de medførende aktiviteter ikke vil påvirke nærmeste fuglebeskyttelsesområde Sønder Feldborg Plantage og nærmeste Ramsarområde Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord på grund af afstanden.

Støv

Der kan forekomme støvgener i forbindelse med indblæsning af foder i siloerne 11, 12 og 13. Ejendommen er omgivet af læhegn, og støvet forventes derfor kun at forekomme lokalt på selve ejendommen.

Herning Kommune forventer ikke at indblæsning af foder vil give væsentlige støvproblemer, på grund af placeringen af læhegn og siloerne er lukkede. Skulle der mod forventning opstå støvproblemer, skal ansøger udarbejde en handleplan til afhjælpning af disse.

Skadedyr

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr.

Fluer

Fluer bekæmpes ved hyppig udslusning af gyllen og ved at holde en god hygiejne i staldene og omkring foderopbevaringen. Der er ikke fast mæg til opbevaring på møddingspladsen.

Rotter

Der er tegnet kontrakt med anerkendt skadedyrbekæmpelsesfirma (Nomus). Hvis der konstateres rotter og andre skadedyr på ejendommen skal Herning Kommunes Borgerservice straks skal kontaktes. Endvidere kommer skadedyrskontrollen to gange om året.

Herning Kommune vurderer, at ejendommens forebyggelse og bekæmpelse af flue- og skadedyr er tilstrækkelig. Der stilles dog krav om, at ansøger som minimum skal følge Statens Skadedyrlaboratoriums vejledning om flue- og rottebekæmpelse på ejendomme med husdyr.

Lys

Lyset i staldene er tændt efter behov. Der er tænd og sluk ur på lyset. Der er lys i staldene i cirka 10 timer i døgnet. Tidsrummet kan dog variere.

Der er ingen udendørs belysning.

Herning Kommune vurderer, at lyset i staldafsnittene ikke vil give væsentlige problemer. Dog fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal bedriften lade foretage undersøgelse af forskellige lyskilder, således at lyset uden for ejendommen formindskes.

Døde dyr

Opbevaring af døde dyr foregår på spalter under kadaverkappe. Afhentningspladsen er ved offentlig vej syd for stald 1 og 2.

Herning Kommune vurderer, at idet selvdøde og aflivede dyr overdækkes med fast overdækning indtil afhentning og hævet over jorden, bliver de opbevaret forsvarligt.

Olie og kemikalier

På ejendommen er der 1 stk. 1200 l olietanke til dieselolie.

Pesticider opbevares i værkstedet i bygning 6. Rengøringsmidler til staldene opbevares i forrummet i staldene.

Medicin bliver opbevaret i forrummet.

Herning Kommune gør opmærksom på, at Bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines af 23. marts 2010 skal overholdes.

Herning Kommune har udarbejdet en forskrift for opbevaring af olie og kemikalier.

Herning Kommune vurderer, at med ansøgers beskrivelser af opbevaring af olie og kemikalier og den eksisterende forskrift, er der taget de nødvendige forholdsregler til opbevaring af olie og kemikalier for at sikre mod forurening.

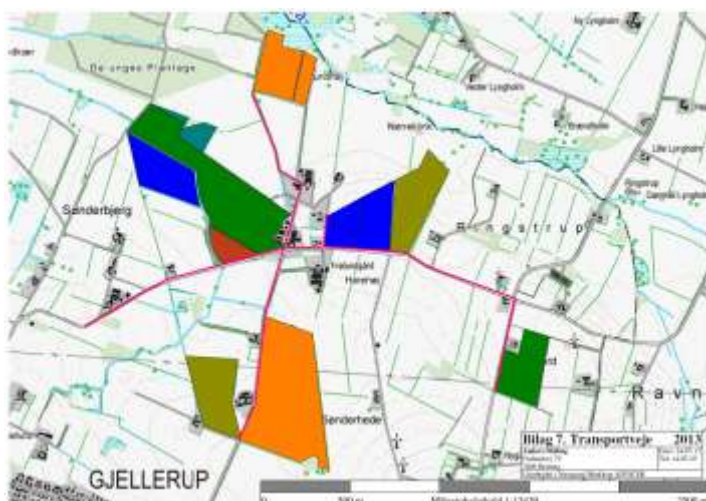
Affald

Medicin og kanyler afleveres til godkendt affaldstransportør Marius Pedersen.

Lysstofrør, pap, sække o.lign. afleveres på genbrugspladsen.

Transport

Ejendommen ligger som den første ejendom på den private fællesvej. Der er derfor kun transporter til arealerne forbi naboerne.

I den fremtidige produktion øges antallet af transporter kun lidt.

Transport			
Transport	Type	Nudrift	Ansøgt
	Husdyrgødning - Hjemme, egne mm. (ikke offentlig vej) - Hjemme, egne mm. (offentlig vej) - Gylleaftale - Lastbiltransport	20 tons gyllevogn.	
	Handelsgødning	Henter selv på foderstof	Henter selv på foderstof
	Foder fra foderstof	Hver 12. dag	Hver 10. dag
	Diesel	5 x årligt	5 x årligt
	Husdyr til og fra ejendommen	52 x årligt (afhentes) 25 x årligt (leveres)	52 x årligt (afhentes) 25 x årligt (leveres)
	Dyrlæge	1 x månedligt	1 x månedligt
	DAKA	1 x ugentligt	1-2 x ugentligt

Der henstilles til, at al transport skal foregå indenfor almindelig arbejdstid for at mindske gener. Sæsonbetonet arbejde kan forekomme udenfor disse tidspunkter, men skal søges begrænset.

Herning Kommune vurderer, at antallet af transporter ikke vil give væsentlige gener for naboer, da udkørselsforholdene ligger lige ved offentlig vej.

Påvirkning af jord

Brændstof

På ejendommen er der en diesellojetank på 1.200 l i maskinhuset. Der benyttes cirka 8.000 liter diesellole/år. Fyringsolie benyttes ikke på ejendommen.

Når traktorer og andre motoriserede landbrugsmaskiner påfyldes brændstof m.m., er der stor risiko for spild på jorden. Derfor har Herning Kommune stillet vilkår om, at påfyldningspladser skal være udformet, så der ikke kan ske afløb til og forurening af jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Ifølge ansøger foregår tankning af brændstof på befæstet areal uden afløb.

Herning Kommune vurderer, at svinebrugets drift, og de stillede vilkår, vil være tilstrækkelige til at forhindre spild og sikre jord og grundvand mod forurening.

Påvirkning af grundvand

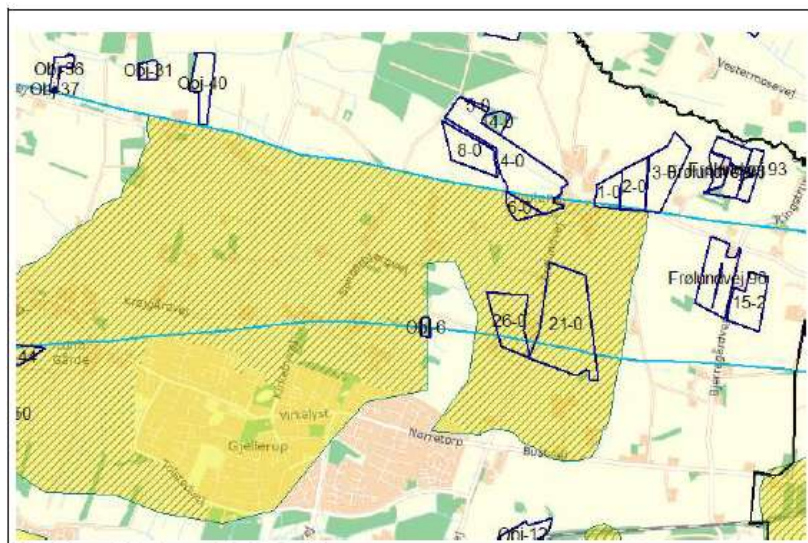
Grundvand

I henhold til de generelle beskyttelsesniveauer, der er nævnt i bilag 3 i Bekendtgørelse nr. 1280 af 8. november 2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, kan der i forbindelse med udvidelse af husdyrproduktion ikke tillades nogen merbelastning inden for nitratfølsomme indvindingsområder, såfremt udvaskningen fra rodzonen overstiger 50 mg nitrat pr. liter ved den ansøgte drift. En miljøgodkendelse skal endvidere leve op til udarbejdede indsatsplaner med hensyn til drikkevandsbeskyttelse.

I Herning Kommune vurderes der konkret på udvaskningsberegninger på arealer der ligger i nitratfølsomt indsatsplanområde, nitratfølsomt indvindingsopland (NFI) samt nitratfølsomt område med særlige drikkevandsinteresser. Derudover foretages der en konkret vurdering af nitratudvaskningen hvis udbringningsarealerne ligger indenfor en afstand af 300 meter fra fælles vandindvindingsboringer samt i indsatsplanområder.

NFI, udpegninger

Nogle af arealerne ligger i nitratfølsomt indsatsplanområde.

Nitratfølsomt indvindingsområde (NFI): Gul farve.
Indsatsområder med hensyn til nitrat (ION): Gult skraveret areal.
Indvindingsopland: Blå streg.

De primære grundvandsmagasiner i området, som er forbeholdt drikkevandsformål, er sårbare over for nedsivning af stoffer fra jordoverfladen. De pågældende arealer ligger også i et område, hvor hovedparten af grundvandet til Nordre og Østre Vandværk dannes.

Udvaskningen fra rodzonen på arealer i nitratfølsomt indsatsområde må derfor ikke overstige planteavlensniveauet.

Der er ud fra ovenstående ansøgt om flere efterafgrøder (14%), og derved falder udvaskningen til 61 mg/l.

Mark Nr.	Areal (ha)	Ansøgt (mg nitrat/l)	Merbelastning (Ansøgt - Nudrift) (mg nitrat/l)	Udvaskning svarende til et plantebrug (mg nitrat/l)	50% reduktion af husdyrgødning (NK3) (mg nitrat/l)
6-0	2,4	61	-5	61	64
15-2	7,9	61	-5	61	64
21-0	26,4	61	-5	61	64
26-0	9,4	61	-5	61	64

Det gøres opmærksom på at der er en 5 meter sprøjte- og gødningsfri zone omkring markvandingsboringer, havevandingsboringer og private drikkevandsboringer. Tilsvarende er der en 25 meter sprøjte- og gødningsfri zone omkring vandværksboringer (almen vandforsyning).

Anders Obling har 2 boringer på ejendommen. Der er en markvandingsboring og en boring til privat husholdning. De er ikke beliggende på arealer til udspreddning af husdyrgødning.

Herning Kommune vurderer, at grundvandet er tilstrækkeligt beskyttet mod nitratudvaskning ved de generelle landbrugsregler og med vilkår om 14 ekstra efterafgrøder.

Påvirkning af overfladevand

Overfladevand

Plantevæksten i fjorde, indre farvande og søer er i vid udstrækning bestemt af tilførslerne af kvælstof og fosfor fra oplandene til de pågældende fjorde m.v. For store tilførsler medfører typisk en forringet miljøtilstand i disse vandområder.

I fjorde og indre farvande kan både kvælstof og fosfor – i varierende grad – virke begrænsende for plantevæksten, mens plantevæksten i søer typisk er begrænset af fosfortilførslen.

I vandløb har diffus næringsstofftilførsel typisk mindre betydning for miljøtilstanden, da andre faktorer har større betydning herfor. Erosion og overfladisk afstrømning, som direkte fører organisk materiale – herunder husdyrgødning – til vandløb, vil kunne forringe miljøtilstanden i de pågældende vandløb, mens de næringsstoffer, som et vandløb derved fører med sig, vil kunne forringe miljøtilstanden i nedstrømsliggende søer, fjorde og indre farvande.

Indhold af næringsstoffer i husdyrgødning

Indholdet af næringsstoffer i husdyrgødning har stor betydning for tabet af ammoniak, nitrat og fosfor til omgivelserne. I ansøgningen er indholdet af kvælstof og fosfor i den producerede husdyrgødning beregnet på grundlag af normal for næringsstof i husdyrgødning, udarbejdet af Danmarks JordbrugsForskning. Det er på det grundlag, Herning Kommune vurderer, om overfladevandet påvirkes.

Husdyrbrugets påvirkning af overfladevand

Jævnfør husdyrloven og husdyrgødningsbekendtgørelsen skal kommunen vurdere om ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening fra anlægget til miljøet. Derfor skal der vurderes på spildevand, vaskepladser,

udledning af tagvand og vand fra befæstede arealer, samt sanitært spildevand, for at forebygge forurening med gylle, sanitært spildevand og forurenende stoffer såsom pesticidrester mm.

Referencesædskiftet

Referencesædskiftet er det sædskifte, som i forbindelse med beskyttelsesniveauet for nitrat og fosfor anvendes som udgangspunkt. IT-systemet fastlægger et referencesædskifte for alle husdyrbrugets arealer, bortset fra arealer, der angives at have vedvarende græs pr. 1. januar 2007. For hver mark skal desuden aktivt vælges et sædskifte. Da der for udvidelsen på ejendommen er valgt samme sædskifte, et S4-sædskifte, som referencesædskiftet på alle marker, stilles ingen krav til sædskiftet i miljøgodkendelsen.

Spildevand

Fra staldanlægget føres alt spildevand fra vask af produkter fra husdyrhold, rengøring af stier og lignende samt vandspild til gylleholder.

Ved staldanlægget er en vaskeplads på den tidligere møddingsplads. Vaskepladsen har befæstet areal med afløb til fortanken. Ved vask af maskiner kan der være olie og andre forurenende stoffer, som vaskes af maskinen.

På bedriften vaskes der mindre end 5 landbrugsmaskiner (fuldfodervogne, sprøjteudstyr/maskiner, traktorer mm.) om måneden, har Herning Kommune ikke stillet vilkår om olieudskillere efter gældende spildevandsnormer.

I ansøgt drift ledes alt tagvand fra de eksisterende staldafsnit direkte til dræn/vandløb. Der etableres ikke nye bygninger i forbindelse med udvidelsen.

Fra staldanlægget er der ikke afledning af sanitært spildevand.

Herning Kommune vurderer, at afledning af vaskevand og spildevand fra staldanlægget, sker efter gældende regler.

Søer

Ingen af udbringningsarealerne er beliggende i oplandet til Svanholm Sø, Knudmose Sø, Fuglsang Sø, Søby Sø, Kraftsværkssøen, Gødstrup Sø, Sidetagssø M, Sunds Sø eller Søbylejet. Sunds Sø og Søby Sø er Lobelie søer beskyttet efter § 7, mens Gødstrup Sø, ifølge Herning Kommuneplan 2013-2024 er målsat som et område med naturligt og alsidigt plante og dyreliv. For de resterende søer må tilstanden ikke forringes. Derved har alle søerne et søopland, som der skal tages hensyn til.

Der er ingen vandhuller/søer på udbringningsarealerne. Ingen udbringningsarealer ligger ned til en beskyttet sø, uden der er 10 meters randzone omkring dem.

Ansøger oplyser, at der ikke at udbringes husdyrgødning på vandmættede, oversvømmede, frosne eller snedækkede udbringningsarealer, da der er fare for afstrømning til søer eller lignende.

Herning Kommune vurderer, at landbrugsdriften af udbringningsarealerne ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af søer, da udspredningsarealerne ikke ligger i nærheden af søer, eller i oplandet til målsatte søer.

Vandløb

Jævnfør Herning Kommuneplan 2013-2024 må vandløb ikke anvendes til formål, der hindrer fastholdelse eller opnåelse af de fastsatte målsætninger. Indtil vandplanerne i Herning Kommune træder i kraft gælder dog gældende bekendtgørelser samt retningslinjerne for vandløb mm. i Regionsplan 2005 for Ringkøbing Amt.

Nogle af udbringningsarealerne ligger ned til vandløb og der er lavet 10 meters randzoner til vandløbene. Udbringningsarealerne skrånede på intet sted ned mod vandløbene.

Ansøger oplyser, at der ikke udbringes husdyrgødning på vandmættede, oversvømmede, frosne eller snedækkede udbringningsarealer, da der er fare for afstrømning til vandløb, søer eller lignende. Ansøger oplyser ligeledes, at der som minimum holdes 10 meter sprøjte, gødsknings- og dyrkningsfri bræmmer til vandløbene (omfattet af Lov om Randzoner) langs udbringningsarealerne.

Herning Kommune vurderer, at landbrugsdriften af udbringningsarealerne ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af vandløb, da der ikke er risiko for overfladisk afstrømning af husdyrgødning.

Nitrat

Kvælstofudvaskning

Ud fra arealers forskellige evne til at reducere nitrat på det udvaskede kvælstofs vej fra marker til sårbare Natura 2000-vandområder, har Staten fået foretaget en udpegning af områder, hvor der ikke vurderes at ske mere end en 75 %-reduktion. Disse områder er – afhængigt af reduktionsevne – kategoriseret i de såkaldte nitratklasser 1, 2 og 3.

For udbringningsarealer beliggende i områder med nitratklasse 1-3 skal der, i henhold til Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, være et lavere husdyrtryk end de generelle harmoniregler giver mulighed for – eller anvendes bestemte virkemidler, som mindsker kvælstoftabet.

Beskyttelsesniveauet for nitrat er defineret som en skærpelse af det generelle harmonikrav ud fra nitratklasse 1-3. Afhængig af udbringningsarealernes placering, vil der på ejendomsniveau blive beregnet et samlet krav til hele husdyrbruget. Reduktionspotentialet, som ligger bag nitratklassen, er et udtryk for hvor stor en del af kvælstoffet, der bliver tilbageholdt i jorden og derved ikke kommer ud i de danske farvande.

Beregning af nitratudvaskning

Alle udbringningsarealerne ligger udenfor nitratklasse 1-3, derfor er arealerne robuste. Robustheden af arealerne vurderes ud fra, at arealerne ligger i et opland til et Natura 2000-område, der er meget sårbart overfor kvælstofudvaskning. Da arealerne ligger udenfor nitratklasserne, tilbageholdes mellem 76-100 % af kvælstoffet jf. sårbarhedskortet og reduktionskortet.

Beregning af det maksimale dyretryk DE_{max} og det reelle dyretryk DE_{reel} for ansøgt drift:

DE_{max} : 1,40 DE/ha.

DE_{reel} : 1,40 DE/ha.

Da DE_{reel} er lig med DE_{max} , er beskyttelsesniveauet for nitrat-overfladevand overholdt.

Beregning af udvaskning af N via FarmN (kg N/ha DE_{max} uden virkemidler og kg N/ha DE_{reel} med virkemidler):

KgN/ha DE_{max} : 86,6 kg N/ha.

KgN/ha DE_{reel} : 79,5 kg N/ha.

Da kg N/ha DE_{reel} er lig med kg N/ha DE_{max} , er beskyttelsesniveauet for nitrat-overfladevand overholdt. Der er anvendt 14% ekstra efterafgrøder som virkemiddel, hvilket der er sat vilkår til.

Herning Kommune vurderer, at de generelle harmoniregler og 14% ekstra efterafgrøder er tilstrækkelige i forhold til kravene for overfladevand.

Påvirkning af Natura 2000-vandområder

Natura 2000-områder

EU har udpeget naturområder til vands, som set i et europæisk perspektiv er særligt værdifulde. Disse områder kaldes Natura 2000-områder og er en fælles betegnelse for habitat-, ramsar- og fuglebeskyttelsesområderne.

Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle og for at beskytte naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU. Den enkelte kommune skal blandt andet vurdere, hvor stor N-udledningen fra det ansøgte projekts udbringningsarealer er i forhold til hvilket opland udbringningsarealerne er beliggende i. I Herning Kommune er der 3 vandoplade til hhv. Ringkøbing Fjord, Nissum Fjord og Limfjorden.

Dyretryk i kystlandet

Stigende dyretryk i kystlandet

I Miljøstyrelsens afskæringskriterium for, om et husdyrprojekt vil medføre skadesvirkning på overfladevande, indgår der blandt andet en vurdering af udviklingen i dyretryk i området, hvor projektet ønskes gennemført.

I det tilfælde, hvor dyretryk er stigende, må nitratudvaskning ikke være større end hvad der svarer til udvaskningen fra et planteavlslug. Et planteavlslug er defineret ved et planteavlssædskifte (S1 på lerjord og S3 på sandjord), hvor der udelukkende benyttes handelsgødning, dvs. ingen husdyrgødning.

Nitratpåvirkning af Nissum Fjord

Beregning af nitratudvaskning

Dyretrykket i oplandet til Nissum Fjord har siden 2007 været faldende.

Vurdering af potentiel nitratudvaskning til Natura 2000-vandområder

I Danmark er der udpeget en række internationale naturområder som betegnes Natura 2000-områder. De består af Habitat- og Fuglebeskyttelsesområder samt Ramsarområder. Mange Natura 2000 områder er placeret i kystområder og mere end halvdelen af det danske landareal afvander til Natura 2000. Landarealet i Herning Kommune afvander til henholdsvis Nissum Fjord, Ringkøbing Fjord og Limfjorden.

Før Herning Kommune træffer afgørelse omkring etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug jævnfør husdyrloven, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, vil medføre forringelser af nærmeste Natura 2000-område eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, områderne er udpeget for. Endvidere vurderes, hvordan det ansøgte projekt påvirker Natura 2000-områderne med kvælstof ved afstrømning fra harmoniarealerne. Denne vurdering skal foretages ud fra forsigtighedsprincippet jf. EF-domstolen¹¹. Hvis denne vurdering viser, at det ikke kan udelukkes, at projektet i sig selv eller i sammenhæng med andre, påvirker Natura 2000-området væsentligt, skal der udarbejdes af en konsekvensvurdering. Derudover er der krav om konsekvensvurderinger, hvis et Natura 2000-område efter Herning Kommunes vurdering, ikke beskyttes tilstrækkeligt.

I praksis betyder det, at der skal udarbejdes en foreløbig vurdering af, hvorvidt der skal stilles skærpede krav ud over det almindelige beskyttelsesniveau opstillet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens¹² bilag 3.

Herning Kommune er forpligtet til at stille skærpede vilkår for at der ikke vil ske skade på et Natura 2000-område. Hvis Herning Kommune vurderer, at de skærpede vilkår ikke er tilstrækkelige til at imødegå en skade på et Natura 2000-område, skal kommunen afslå at godkende ansøgningen.

¹¹ Hjertemuslingedømmen fra 2004 danner præcedens for anvendelse af forsigtighedsprincippet.

¹² Bek. nr. 1280 af 8. november 2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug med efterfølgende ændringer

Nitratpåvirkning af Nissum Fjord

I forbindelse med miljøgodkendelse af husdyrbrug skal kommunen vurdere, om forudsætningerne for de givne vandoplande, hvori husdyrbrugets udbringningsarealer er lokaliseret, er opfyldt.

På baggrund af analyser, som DMU har foretaget i forbindelse med vandplanerne, har Miljøstyrelsen¹³ opstillet følgende afskæringskriterier for, hvornår et projekt ikke medfører en skadevirkning på overfladevande som følge af nitratudvaskningen, herunder Natura 2000-områder og på levesteder og yngle- og rasteplasser for beskyttede arter:

- Pkt. 1A:** Dyretrykket i det aktuelle opland må ikke have været stigende siden 1. januar 2007,
- Pkt. 1B:** Eventuelle andre kilder til nitratudvaskning end husdyrproduktionen, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal inddrages i vurderingen på en sådan måde, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end husdyrproduktionen skal medføre et krav om reduktion af det samlede dyretryk i det aktuelle opland med tilsvarende effekt på nitratudvaskningen,
- Pkt. 1C:** Gennemførte initiativer¹⁴, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, må ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

Hvis pkt. 1A - 1C er opfyldt, skal der efterfølgende vurderes om det enkelte brug kan overholde pkt. 2A / 2B

- Pkt. 2A:** Nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, må ikke udgøre 5 % eller mere af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle område, dog
- Pkt. 2B:** Må nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, ikke udgøre 1 % eller mere af den samlede nitratudvaskning, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutroferet.

Ad pkt. 1A, vurdering af udviklingen i kystoplandet til Nissum Fjord

Miljøstyrelsen har udgivet en samlet opgørelse over dyretrykket¹⁵. Antallet af dyr er trukket fra CHR-registret for 2007 og frem. Der er foretaget en omregning fra antal dyr på stald til antal dyreenheder for hver af de relevante dyregrupper. I oversigten er der taget højde for, at normtallene for beregning af dyreenheder er ændret.

Nissum Fjord

Alle ansøgers ejede og forpagtede udbringningsarealer er beliggende i kystopland til Nissum Fjord. Alle udbringningsarealer i Herning Kommune, afvander til Felsted Kog. Felsted Kog er den inderste del af Nissum Fjord og afsnøret fra resten af Nissum Fjord. Felsted Kog er stærkt belastet med næringsstoffer, hvilket betyder at målsætningen for området ikke er opfyldt.

Det nærmeste Natura 2000 område er Nissum Fjord N65, som omfatter Habitatområde H58, Fuglebeskyttelsesområder F38 og Ramsarområder R4. Nissum Fjord er Felsted Kog er blandt andet udpeget som "kystlagune" (1150) i forhold til habitatområdet.

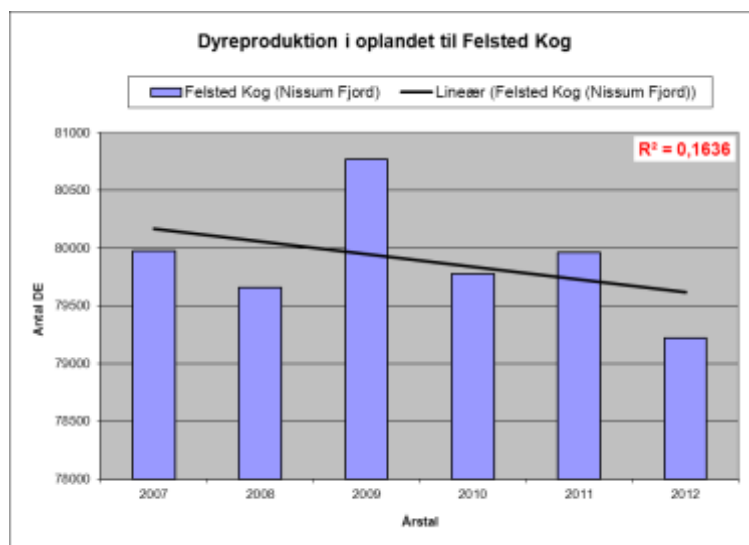
Det er vurderet, at udviklingen i dyretrykket for Felsted ikke kan beregnes vha. lineær regression, da korrelationskoefficient¹⁶ $R^2 = 0,16$ og dermed ikke opfylder betingelserne. I stedet benyttes en direkte sammenligning af husdyrholdets størrelse i det seneste opgørelsesår og niveauet pr. 1. januar 2007, hvilket viser at dyretrykket er faldet med 0,9 %. Herning Kommune vurderer, at antallet af DE i oplandet til Feldsted Kog i perioden fra 2007 til 2012 har været faldende, hvorved forudsætning 1A er opfyldt.

¹³ Wiki, digital vejledning, nitrat overfladevand

¹⁴ Fx etablering af vådområder med henblik på at gennemføre vandplanlægningen efter miljømålsloven

¹⁵ Data kan ses på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm>

¹⁶ Værdien R er den såkaldte korrelationskoefficient. R^2 angiver graden af sammenhæng mellem de to parametre. Den resterende del af variationen i den afhængige parameter skyldes tilfældig variation. Hvis $R^2 = 1$ er der en perfekt lineær sammenhæng, og hvis $R^2 = 0$ er der overhovedet ingen sammenhæng.

Årstal	Udvikling i dyretrykket i oplandet til Felsted Kog (DE)
2007	79.977
2008	79.657
2009	80.771
2010	79.775
2011	79.961
2012	79.221

Ad pkt. 1B

I perioden 1989–2005 er kvælstofafstrømningen reduceret med omkring 31 %, hvilket skyldes en forbedret spildevandsrensning, reduceret udledning fra dambrug samt et fald i udledningen fra landbrugsarealer som følge af vandmiljøindsatsen.

I perioden 2005–2009 udgjorde landbrugets bidrag af den samlede landbaserede tilførsel af kvælstof til Nissum Fjord 63 %, baggrundsbidraget var på 26 %. Det resterende bidrag kommer fra punktkilder, hvor hovedparten er renseanlæg og dambrug. Se tabel.

Kvælstoftilførsel til Nissum Fjord ¹⁷	2005-2009 (Tons N)	%	2015 (Tons N)	%
Åbent land				
– Naturlig baggrundsbelastning	593	26	593	27
– Landbrug	1.444	63	1.400	63
Punktkilder				
– Renseanlæg	96	4	96	4
– Regnbetingede udledninger	29	1	29	1
– Dambrug	92	4	87	4
– Industri	0	0	0	0
– Spredt bebyggelse	24	1	22	1
Bruttotilførsel	2.276	100	2.227	100
Retention	191	8	187	8
Nettotilførsel, stofafstrømning til hav	2.086	92	2.040	92

Frem til 2015 forventes der at ske en yderligere reduktion i belastningen af vandområderne med næringsstoffer som resultat af allerede iværksatte eller planlagte tiltag inden for hovedvandopland til Nissum Fjord. Således forventes Vandmiljøplan III, ændring fra afgræsning til slæt, allerede vedtagne større naturgenopretningsprojekter samt kommunernes igangværende indsats på spildevandsområdet, at bidrage til yderligere reduktion i kvælstofafstrømningen på cirka 3 %.

Punktkilder og spredt bebyggelse

I henhold til vandplanen for Nissum Fjord er den samlede udledning af kvælstof fra punktkilder for 2010 opgjort til 241 ton N / år.

¹⁷ Vandplan 2010-2015. Nissum Fjord. Miljøstyrelsen 2011

Renseanlæg er den største punktkildeudleder af kvælstof til Nissum Fjord. På de eksisterende rensningsanlæg anvendes der allerede i dag den bedst tilgængelige rensning i relation til fjernelse af kvælstof og fosfor, hvorfor der kun kan forventes en marginal base-lineeffekt fra disse kilder.

Udledningen fra ferskvandsdambrugene i Hovedvandopland Nissum Fjord er siden midten af 1990'erne forblevet stort set uændret. Fra 2005 og frem til 2015 nedlægges og ombygges en del dambrug, med store reduktioner af den organiske udledning, mindre reduktion i fosforudledningen, men stort set ingen reduktion i udledningen af kvælstof. Årsagen til dette er, at der i forbindelse med moderniseringer og etablering af forbedret rensning på dambrugene, ofte gives tilladelse til et større foderforbrug, og at fodermængden ofte sælges til andre dambrug, når dambrug nedlægges.

I forhold til de regnvandsbetingede udløb forventes udledningerne at stige som følge af, at fælleskloakerede områder ændres til separatkloakerede områder. Disse ændringer forventes imidlertid at være af mindre betydning i forhold til udledningerne fra f.eks. rensesanlæg.

I forhold til den spredte bebyggelse foregår der en løbende ændring fra direkte udledninger af spildvand til godkendte nedsivningsanlæg, hvilket forventes at reducere udledningen til recipienten. Herudover kloakeres der løbende nye områder i det åbne land, hvorved spildevandsrensningen til stadighed forbedres.

Samlet vurdering pkt. 1B

Samlet vurderer Herning Kommune, at der ikke har fundet en øget nitratudledning sted for andre kilder i oplandet til Nissum Fjord, herunder særskilt til Felsted Kog i perioden 2007 til 2014, hvorved forudsætningen for pkt. 1B er opfyldt.

Ad. pkt. 1C

Herning Kommune har ikke inddraget initiativer, der er gennemført med henblik på at opfylde vandplanlægningen efter miljømålsloven til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland, hvorved forudsætningen for pkt. 1C er opfyldt.

Samlet vurdering pkt. 1A – 1C

Der er Herning Kommunes vurdering, at forudsætningerne for husdyrlovens beskyttelsesniveau er opfyldt, jvf. pkt. 1A-C. Herning Kommune vurderer derfor, at det ansøgte, i kumulation med andre planer og projekter ikke vil have en skadevirkning fra nitratudvaskningen til Nissum Fjords Natura 2000 område N65, Habitatområde H58, Fuglebeskyttelsesområde F38 og Ramsarområde R4.

Pkt. 2A – 2B

Ifølge Miljøstyrelsens digitale husdyrvejledning er det beskrevet, hvordan kommunen kan foretage vurderingen af nitratudvaskningen til overfladevande¹⁸. Formålet med vurderingen er at undersøge, om nitratudvaskningen kan have en skadevirkning på vandbase-rede naturtyper på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-områder (akvatiske naturtyper inkl. fjorde, bugter og vige).

Den digitale husdyrvejledning lægger et objektive kriterium til grund for vurderingen af, om det kan udelukkes, at et husdyrprojekt, når det overholder det fastlagte beskyttelsesniveau for nitratudvaskningen til overfladevande, kan have en skadevirkning på et Natura 2000-vandområde. Husdyrgodkendelseslovens fastlagte beskyttelsesniveau for nitratudvaskningen til overfladevande (nitratklasser) er således uændret, og ligger således fortsat til grund og er indarbejdet i de foreliggende vandplaner.

AD pkt. 2

Nissum Fjord er opdelt i mere eller mindre adskilte bassiner. I sådanne fjorde vil det, jf. DMU's rapport nr. 787, have en negativ effekt på miljøet, hvis næringsstoffilførslerne flyttes "indad" i fjorden. Vandområderne Felsted Kog er en del af den indre del af Nissum Fjord, og Herning Kommune vurderer, bl.a. på baggrund af ovenstående, at de skal betragtes som et forholdsvist lukket bassin.

¹⁸ Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, jf. bekendtgørelsens § 11 stk. 2 – 6 og habitatbekendtgørelsen

Herring Kommune vurderer, at Felsted Kog, skal betragtes som et særligt følsomt område / lukket bassin, hvorfor dette skal vurderes selvstændigt, da en øget belastning af dette område vil påvirke området væsentligt negativt. Nitratudvaskningen fra det ansøgte husdyrbrug, ikke må udgøre 1 % eller mere af den samlede nitratudvaskning, jvf. pkt. 2B.

Natura 2000-område	N65 - Nissum Fjord	
	Hele fjorden	Felsted Kog
Delområde – kystopland		
Opland til Natura 2000-området	167.200 ha	120.243 ha
Opland til Nissum Fjord /Felsted Kog	100.249 ha	68.678 ha
Nuværende kvælstofbelastning ¹⁹	2.130 ton N /år	1.704 ²⁰ ton N /år
Ejede og forpagtede arealer		
Nitratklasse 0	106,22 ha	106,22 ha
Nitratklasse I	0 ha	0 ha
Nitratklasse II	0 ha	0 ha
Nitratklasse III	0 ha	0 ha
Areal til udbringning i alt	106,22 ha	106,22 ha
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen)	76-100 (middel 88 %)	76-100 (middel 88 %)
Udvaskning fra rodzonen kg N/ha (NUDRIFT, FarmN)	79,5 Kg N/ha/år	79,5 Kg N/ha/år
Udvaskning fra rodzonen kg N/ha (ANSØGT DRIFT, DEreel)	79,5 kgN/ha/år	79,5 kg N/ha/år
Husdyrgødningsbetinget udvaskning fra rodzonen (kg N/ha/år) (ansøgt drift – nudrift = 79,5 kg N/ha/år – 79,5 kg N/ha/år)	0 Kg N/ha/år	0 Kg N/ha/år r
Samlede husdyrgødningsbetinget påvirkning til Natura 2000-område (ton N / år) (0,125 x antal ha x udvaskning fra rodzonen = 0,125 x 106,22 ha x 0 kg N/ha/år)	0 kg N/år	0 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000-område (pct./ promille) (0 kg N/år / 2.130.000 kg N/år (eller 1.704.000 kg N/år) x 1.000)	0 ‰	0 ‰

Aftalearealer		
Areal til udbringning i alt	100,87 ha	100,87 ha
Husdyrgødningsbetinget udvaskning fra rodzonen (kg N/ha/år)* (20 kg N/ha/år) ²¹	20 Kg N/ha/år	20 Kg N/ha/år r
Samlede husdyrgødningsbetinget påvirkning til Natura 2000-område (ton N / år) (0,125 x antal ha x udvaskning fra rodzonen = 0,125 x 100,87 ha x 20 kg N/ha/år)	252,18 kg N/år	252,18 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000-område (pct./ promille) (252,18 kg N/år / 2.130.000 kg N/år (eller 1.704.000 kg N/år) x 1.000)	0,12 ‰,	0,15 ‰

Det ansøgte har beregningsmæssigt en husdyrgødningsbetinget belastning svarende til 0,15 ‰ af den samlede udvaskning til Felsted Kog. Samlet set udleder det ansøgte 0,12 ‰ til hele Nissum Fjord. I henhold til afskæringskriteriet vil det ansøgte således ikke i sig selv have en skadevirkning på Natura 2000-områder, der ligger i Nissum Fjord.

Da den samlede kvælstofudledning fra husdyrbruget til Felsted Kog og Nissum Fjord således udgør mindre end 1 %, finder Herring Kommune, at der, i den konkrete sag, ikke er særlige forhold, som kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i

¹⁹ Fra tabel 2.4.8, nuværende og fremskrevet kvælstofbelastning, Kilde: Vandplan, 1.4 Nissum Fjord, Miljøstyrelsen, dec. 2011

²⁰ Omkring 80 % af den samlede næringsstoffilførsel til Nissum Fjord løber ind i Felsted Kog. Kilde: forslag til Vandplan, 1.4 Nissum Fjord

²¹ Det er ikke muligt at foretage beregninger for aftalearealer i ansøgningssystemet (herunder værdierne for den husdyrgødningsbetinget udvaskning). Herring Kommune har derfor valgt at foretage en beregning, der er baseret på worst-case scenarie, hvor udvaskning fra rodzonen sættes til 20 kg N/ha/år.

forhold til udledningen af kvælstof til Nissum Fjord. Derfor forventes næringsstofudvaskningen fra udbringningsarealerne ikke at resultere i målbare ændringer af næringsstofkoncentrationen i Nissum Fjord.

Herning Kommune vurderer på den baggrund, at den maksimale merbelastning pr. år ikke har væsentlig betydning for fjordens målsætning og integritet, da stigningen i udvaskningen udgør en lille del af den samlede udledning til Nissum Fjord og næppe målbar. Dermed vurderer Herning Kommune, at det ikke er nødvendigt at foretage en miljøkonsekvensvurdering.

Samlet vurderer af kvælstofudvaskningen

Herning Kommune vurderer ud fra det ovenstående, at det ansøgte projekt, i kumulation med andre planer og projekter, ikke vil have en skadevirkning fra nitratudvaskningen til Natura 2000-områder i Nissum Fjord.

Fosfor

Fosforoverskud

I henhold til Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug²², har Staten fået foretaget en udpegning af områder, hvor der vurderes at være størst risiko for tab af fosfor til Natura 2000-vandområder, der er overbelastet med fosfor.

- For arealer på drænede lerjord med et fosfortal under Pt 4,0 stilles der ingen krav. Fosforoverskuddet må dog ikke være større end harmonireglerne giver mulighed for på det pågældende husdyrbrug (Fosforklasse 0).
- For arealer på drænede lerjord, hvor fosfortallet er mellem Pt 4,0-6,0, stilles krav om, at fosforoverskuddet maksimalt må øges med 4 kg P/ha/år. Fosforoverskuddet må dog ikke være større end harmonireglerne giver mulighed for på det pågældende husdyrbrug, og kravet til fosforoverskuddet vil altid være opfyldt hvis fosforoverskuddet ikke overstiger 4 kg P/ha/år i efter-situationen (Fosforklasse 1).
- På lavbundsarealer stilles krav om et maksimalt fosforoverskud på 2 kg P/ha/år. Med lavbundsarealer menes lave arealer i forhold til recipient med permanent højtstående grundvand, som er detailafvandet ved dræning eller grøftning. Arealerne er dog ikke omfattet af kravet, hvis ansøger kan dokumentere ved jordbundsanalyser, at jern-fosforforholdet er over 20. Jordbundsanalyserne vedrørende Fe/P-forholdet skal udtages af en uvildig instans. (Fosforklasse 2).
- For arealer på drænede lerjord, hvor fosfortallet er over Pt 6,0 stilles krav om fosforbalance (Fosforklasse 3).

Tilførslen af fosfor fra marker til overfladevand sker hovedsagelig ved udvaskning via dræn, overfladisk afstrømning, direkte grundvandsafstrømning og sand/jordfygning.

Udbringningsarealer i opland til Nissum Fjord

Alle udbringningsarealerne ligger i opland til Nissum Fjord. Nissum Fjord er udpeget som et Natura 2000-område overbelastet med fosfor²³.

Nogle af udbringningsarealerne svarende til 16,26 ha ligger i fosforklasse II. Fosforklasse II er lavbundsarealer. Med lavbundsarealer menes lave arealer i forhold til recipient med permanent højtstående grundvand, som er detailafvandet ved dræning eller grøftning²⁴. For disse udbringningsarealer er der krav om et maksimalt fosforoverskud på 2 kg P/ha/år. For disse udbringningsarealer er der generelt krav om, at fosforoverskuddet ikke må øges.

Ud fra oplysningerne om den anvendte mængde husdyrgødning ved nudrift og ansøgt drift samt oplysninger om det ansøgte udbringningsareal, kan det beregnes om beskyttelsesniveauet for fosfor er overholdt. Fosforoverskuddet er beregnet ud fra det aktuelle standardsædskifte og den deraf beregnede normoptagelse af fosfor og tilførslen af fosfor fra husdyrgødning og anden organisk gødning. Det fosforoverskud, som kan tillades fra husdyrbrugets arealdrift, skal regnes på bedriftsniveau og eventuelle vilkår vedrørende fosforoverskud skal knyttes til bedriftsniveau. Der udbringes i ansøgt drift 28,6 kg P/ha pr. år, mens der fraføres 19,4 kg P/ha pr. år. Det giver et gennemsnitligt fosforoverskud på alle udbringningsarealer på 9,2 kg P/ha pr. år. Endvidere viser beregningerne, at det

²² Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1280 af 8. november 2013 med efterfølgende ændringer

²³ For udpegning se <http://kort.arealinfo.dk/>, vælg landbrug, fosforklasser.

²⁴ Bekendtgørelse 2011-04-06 nr. 291 om ændring af bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

maksimalt tilladte fosforoverskud pr. ha er beregnet til 9,2 kg P/ha/år. Derved er beskyttelsesniveauet for fosfor overholdt og der skal ikke ske en yderligere reduktion.

Fosforpåvirkningen af Nissum Fjord

Nissum Fjord er udpeget som et Natura 2000-område overbelastet med fosfor²⁵. Ifølge Miljøstyrelsens WIKI vejledning²⁶ findes der p. t. ikke beregningsmetoder, der konkret kan vise sammenhængen mellem tilført fosfor til udbringningsarealerne og tab af fosfor til vandmiljøet.

Tilføres der mere fosfor til udbringningsarealerne, end der fraføres med afgrøderne, vil det ikke nødvendigvis medføre tab af fosfor til vandmiljøet. Risikoen for og omfanget af tab af fosfor til vandmiljøet vil være afhængig af fosforpuljen i jorden og jordtypen²⁷. Derfor er beskyttelsesniveauet²⁸ for fosforoverskud i oplande, der afvander til Natura 2000-vandområder, som er overbelastet med fosfor, fastsat ud fra faktorer, som giver risiko for tab af fosfor på længere sigt.

Beskyttelsesniveau

Beskyttelsesniveauet for fosforoverskud er på den baggrund fastlagt ud fra udbringningsarealernes fosfortal²⁹, jordtype og dræningsforhold samt på grundlag af fremskrivninger af strukturudviklingen i husdyrbrugene. Heri er det forudsat, at husdyrtrykket i et givet opland ikke øges, men enten er konstant eller faldende. Dyretrykket i oplandet til Nissum Fjord er faldende.

Herning Kommune vurderer derfor, at fosforoverskuddet kan beregnes som foreskrives i Miljøstyrelsens WIKI-vejledning.

Beregning af fosforoverskud

Det kan ikke kvantificeres hvor stor en del af fosforoverskuddet, der reelt vil tilføres recipienten. Derfor skal fosforoverskuddet vurderes ud fra en "worst case" situation, jævnfør WIKI-vejledningen. Miljøstyrelsen foreslår at kommunerne bruger følgende grundlag og parametre ved den endelige vurdering:

I landbrugsjord ophobes der i gennemsnit 2.000 kg P/ha i de øverste 25 cm jordlag. Der tabes i gennemsnitligt 0,2 kg P/ha. Fra landbrugsarealer tabes der maksimalt 1 kg P/ha, mens der på udyrkede arealer tabes ca. 0,08 kg P/ha.

Vurdering af fosforpåvirkningen af Nissum Fjord

Nedenstående beregninger af fosforbelastningen til Nissum Fjord er baseret på et eksempel fra Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen vurderer, at påvirkning af fosfor under 1 % af den samlede påvirkning ikke vil kunne måles.

Belastning af vandplansområde	Oplandsberegning	
	Hele Nissum Fjord	Felsted Kog
Samlet areal i oplandet	167.876 ha	120.251 ha
Opdyrket areal i oplandet (68 % af samlet areal)	167.876 ha x 0,68 = 114.156 ha	120.251 ha x 0,68 = 81.771 ha
Fosforbelastning fra dyrket areal i oplandet (0,2 kg P/ha)	114.156 ha x 0,2 kg P/ha = 22.831 kg P	73.353 ha x 0,2 kg P/ha = 16.354 kg P
Fosforbelastning fra udyrket areal i oplandet (0,08 kg P/ha)	53.720 ha x 0,08 kg P/ha = 4.298 kg P	46.898 ha x 0,08 kg P/ha = 6.542 kg P
Fosforbelastning fra øvrige kilder (bebyggelse)	³⁰ 17.100 kg P	17.100 kg P x (120.251/167.876) = 12.255 kg P

²⁵ For udpegning se <http://kort.arealinfo.dk/>, vælg landbrug, fosforklasser.

²⁶ Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug, løbende opdatering.

²⁷ Herunder transportveje for fosfor i form af dræn og lign.

²⁸ Jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 og 4.

²⁹ Jordens fosfortal er en indikator for fosforpuljens størrelse.

³⁰ Tabel 2.2.2, Vandplan – Hovedvandopland Nissum Fjord (2010), Miljøministeriet

se)		
Fosforbelastning i alt fra oplandet	44.229 kg P	35.151 kg P

Ejede og forpagtede arealer	Ansøgt drift
Ansøgt udbringningsareal	106,22 ha
Fosforoverskud pr. ha, jf. ansøgning	9,2 kg P/ha
Procentvis forøgelse i godkendelsesperioden	9,2 kg P x 8 år = 73,6 kg P 73,6 kg P / (2.000 kg P/100) = 3,68 %
Worst case udvaskning	1 kg P/ha
Worst case påvirkning fra Husdyrbruget	106,22 ha x 1 kg P/ha x 3,68 % = 3,91 kg

Aftalearealer	Ansøgt drift
Ansøgt udbringningsareal	100,87 ha
Fosforoverskud pr. ha (værdien er baseret på beregning fra minkbrug, worst case)	30 kg P/ha
Procentvis forøgelse i godkendelsesperioden	30 kg P x 8 år = 240 kg P 240 / (2.000/100) = 12 %
Worst case udvaskning	1 kg P/ha
Worst case påvirkning fra Husdyrbruget	100,87 ha x 1 kg P/ha x 12 % = 12,10 kg

Husdyrbrugets andel af fosforbelastningen	Samlet resultat (procent)
Samlet påvirkning fra udbringningsarealer	3,91 kg P + 12,10 kg P = 16,01 kg P
Husdyrbrugets andel i Felsted Kog	16,01 kg P x 100 / 35.151 kg P = 0,05 %
Husdyrbrugets andel i Hele Nissum Fjord	16,01 kg P x 100 / 44.229 kg P = 0,04 %

Det ansøgte har beregningsmæssigt en fosforudvaskning svarende til henholdsvis 0,05 % af den udvaskning til Felsted Kog og 0,04 % af den udvaskning til hele Nissum Fjord.

På baggrund af dette vurderer Herning Kommune, at udvidelsen ikke i sig selv, eller i sammenhæng med andre projekter, vil kunne medføre væsentlig fosforpåvirkning af Nissum Fjord / Felsted Kog.

Samlet vurdering af fosforudvaskningen

Herning Kommune vurderer, at det ansøgte projekt ikke kunne påvirke Natura 2000-området Nissum Fjord væsentligt negativt, da husdyrbrugets påvirkning i godkendelsesperioden på 8 år er under 1 %.

Påvirkning af natur

Det generelle ammoniakreduktionskrav

I miljøgodkendelsesordningen er der taget det nødvendige hensyn til naturområder, i kraft af blandt andet den generelle reduktion af ammoniak emissionen (30 % reduktion på udvidelsen i forhold til referencestaldsystem). Da udvidelsen er ansøgt efter 10. april 2011, skal projektet overholde et krav om 30 % reduktion af den del af ammoniakfordampning fra stald og lager, der stammer fra den del af dyreholdet, der udvides.

Overholdelse af reduktionskrav

Projektet medfører en stigning i kvælstofemissionen på 777,51 kg N/år i forhold til nudrift. Den samlede emission fra anlægget efter udvidelsen bliver på 2.701,32 kg N/år. Herved er det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager for den del af dyreholdet, der udvides, opfyldt. Endvidere reduceres der med 1.065,89 kg N/år ud over det, der er nødvendig for at opfylde kravet.

Herning Kommune vurderer, at med 50 – 75 % fast gulv overholder staldanlægget det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager.

Beskyttede naturtyper i forhold til kvælstof

Ammoniakemission fra anlæg, påvirkning af naturområder

Hovedparten af ammoniakemissionen fra et husdyrbrug vil på et tidspunkt blive afsat i landskabet i større eller mindre afstand fra kilden. Størstedelen af den ammoniakdeposition (kvælstofnedfald), som direkte kan henføres til et husdyrbrug, vil formentlig ske i terrænet inden for cirka 1 kilometers afstand fra produktionsanlægget. Ammoniakdeposition er som regel til ugunst for opretholdelse af de naturtyper, der kun har brug for en begrænset næringsstofmængde for at kunne trives. Kommunen er forpligtiget til, at vurdere ammoniakdepositionen i forhold til omkringliggende natur.

Jævnfør husdyrloven må der ikke foretages ændringer eller udvidelser af husdyrbrug, der ligger mindre end 10 meter fra de naturtyper, som er omfattet af § 7 hvis det pågældende projekt giver anledning til øget ammoniakfordampning fra produktionsanlægget. Derudover fremgår af bilag 3 i bekendtgørelsen om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1280 af 8. november 2013, hvor meget ammoniakdeposition fra et produktionsanlæg der må afsættes på nærmere definerede § 7 naturtyper.

Der skal således foretages en vurdering af:

1. **Totaldepositionen** på naturområder omfattet af lovens § 7, stk. 1 nr. 1 beliggende indenfor Natura 2000-områder – en række nærmere bestemte naturtyper samt heder og overdrev beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. (**Kategori 1-natur**)
2. **Totaldepositionen** på naturområder omfattet af lovens § 7, stk. 1, nr. 2 beliggende udenfor Natura 2000-områder – Højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. (**Kategori 2-natur**)
Merdepositionen af øvrige ammoniakfølsomme naturtyper efter konkret vurdering – øvrige heder, moser og overdrev omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 samt ammoniakfølsomme skove (**Kategori 3-natur**)

Beskrivelse af natur

Kategori 1 natur:

Natura 2000-landområder

EU har udpeget terrestriske naturområder, som set i et europæisk perspektiv, er særligt værdifulde. Disse områder kaldes Natura 2000-områder og er en fælles betegnelse for habitat-, og fuglebeskyttelsesområderne.

Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle og for at beskytte naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU. Såfremt marken er helt eller delvist beliggende indenfor habitatafgrænsningerne, skal ændringer i dyrknings- og gødningsintensiteten anmeldes til den kommune, hvori marken er beliggende.

Nærmeste Natura 2000-landområde er H249 "Ovstrup Hede med Røjen Bæk". Området ligger godt 11 km. NV for anlægget.

Beskyttelsesniveau og kumulativ effekt

Der er ved beskyttelsen af kategori 1 natur indbygget en kumulationsmodel. Der tages derved højde for den akkumulerede effekt af produktionen i naturområdet. Niveaulet for maksimal totaldeposition af et kategori 1 naturområde afhænger således af antallet af husdyrbrug i nærheden.

Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel):

- antal husdyrbrug over 15 DE indenfor 200 meter +
- antal husdyrbrug over 45 DE indenfor 200-300 meter +
- antal husdyrbrug over 75 DE indenfor 300-500 meter +
- antal husdyrbrug over 150 DE indenfor 500-1000 meter +
- antal husdyrbrug over 500 DE, som påvirker med over 0,3 kg N/ha udover de 1.000 meter.

Beskyttelsesniveauet fastsættes ud fra antal husdyrbrug i nærheden efter følgende model:

Antal øvrige brug	Maksimal totaldeposition
>1 husdyrbrug udover husdyrbruget der ansøger	0,2 kg N/ha pr år
1 husdyrbrug udover husdyrbruget der ansøger	0,4 kg N/ha pr år
0 husdyrbrug udover ansøger	0,7 kg N/ha pr år

På grund af afstanden på godt 11 km samt en totaldeposition på 0,2 kg N/ha/år i en afstand på 850 meter N (Beskyttet mose) er det vurderet, at en eventuel N-deposition fra Frølundvej 79 på "Ovstrup Hede med Røjen Bæk" ikke vil overskride grænsen på 0,4 kg N/ha/år, hvorfor der ikke er lavet en naturberegning til "Ovstrup Hede med Røjen Bæk".

Herning Kommune vurderer, at grundet den lange afstand fra husdyrbruget til "Ovstrup Hede med Røjen Bæk", vil udvidelsen af svi-nebruget ikke have nogen væsentlig påvirkning på Natura 2000-området.

Kategori 2 og 3 natur:

Beskyttelsesniveau og kumulativ effekt

Beskyttelsesniveau for kategori 2 natur er max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.

Beskyttelsesniveau for kategori 3 natur er ligeledes max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år dog kan kommunen tillade en merdeposition, der er større end 1,0 kg N/ha pr. år, men ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N/ha pr. år.

Der er foretaget depositionsregning på følgende naturområder beliggende i Herning Kommune via det elektroniske ansøgnings-system. Der er anvendt skema nr. 55602 version 2.

Område	Natur	Kategori	Merbelastning (kg/ha)	Samlet N-deposition fra Frølundvej 79
1	C-målsat mose-/engområde langs Højris Å cirka 850 meter NØ for anlægget	3	0,1	0,2
2	C-målsat hede omkring Skinderholm Flyveplads knap 3 km fra anlægget	2	0,0	0,0
3	Potentiel ammoniakfølsom skov cirka 920 meter NØ for anlægget	-	0,0	0,1

Herning Kommune vurderer, at udvidelsen af produktionen på Frølundvej 79, 7400 Herning fra 188,78 til 265,20 DE ikke vil N-belaste den omkringliggende natur mere, end det kan tåle.

Kategori 2- natur

Nærmeste kategori 2 natur er hede omkring Skinderholm Flyveplads. Totaldepositionen er på 0,0 kg N/ha/år. Dermed er beskyttelseskriteriet på højst 1,0 kg N/ha/år overholdt.

Kategori 3- natur

Nærmeste kategori-3 natur er et eng-/moseområde langs Højris Å beliggende cirka 850 m meter NV-N-NØ for anlægget. En merdeposition på 0,1 kg N/ha/år ligger inden for det fastsatte beskyttelseskriterie på 1 kg N/ha/år, og vurderes ikke at medføre mere N-belastning, end området kan tåle.

Ammoniakfølsom skov

Cirka 920 meter NØ for anlægget ligger "De Unges Plantage", der er udpeget som potentiel ammoniakfølsom skov. Da beregning viser, at der ingen merdeposition er til skoven, er den ikke vurderet for reel ammoniakfølsomhed.

Arealstatus

Udbringningsarealerne er på i alt 207,09 ha, hvoraf 100,87 ha er aftalearealer. Ejendommen, der er konventionel drevet, har et harmonikrav på 1,4 DE/ha. Der udbringes i alt 148,48 DE husdyrgødning på ejede og forpagtede arealer. Dette svarer til en udbringning på 1,4 DE pr. ha. Det vurderes, at harmonikravet er overholdt.

Der modtages ikke slam eller andet affald til udbringning på udbringningsarealet. Alle arealer har tidligere været anvendt som udbringningsareal til husdyrgødning.

Der er ikke konstateret §-3 områder inden for udbringningsarealerne.

Ved udbringning af gylle kan der konstateres påvirkning af nærliggende arealer som følge af afdrift. Ved udbringning af svinegylle kan der konstateres påvirkning på op til 1 kg N/ha/år indenfor 10 meter fra markkant. Nogle af udbringningsarealerne ligger op til beskyttet natur. Der er ikke konstateret bilag 4 arter omkring udbringningsarealerne, men det kan ikke udelukkes, at de lever i de omkringliggende naturområder (eng og mose). Padder og krybdyr er særligt sårbare overfor markdrift. Derfor er det vigtigt, at markdrift ikke sker i vejr med risiko for afdrift.

Spredningskorridorer

Ingen af udbringningsarealerne er beliggende i områder, der i Herning Kommuneplan 2013-2024 er udpeget som spredningskorridor.

Påvirkning af bilag IV-arter, rødlistearter, ansvarsarter mv.

Plante- og dyrearter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV-arter)

Af EF-habitatdirektivets³¹ bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter, som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer inden eller udenfor et af de udpegede Natura 2000-områder/habitat-områder. På den baggrund må der eksempelvis ikke gives tilladelse til aktiviteter, der kan beskadige eller ødelægge de pågældende dyrearters yngle- og rasteområder. For plantearterne er der blandt andet forbud i mod forsætlig plukning, indsamling, afskæring, oprivning med rod eller ødelæggelse af disse vildtvoksende planter i naturen.

Bilag IV-arter, observeret i Herning Kommune eller på lokaliteter i Midtjylland gennemgås i det følgende. Flere af disse arter er ligeledes omfattet af artsfredninger eller er optaget på rødlisten.

Damflagermus, vandflagermus og sydflagermus er observeret ved Gødstrup Sø. Flagermus raster, overvintrer og kan yngle i huller, sprækker eller under løstsiddende bark på gamle træer, i bygninger og lignende eller i huler. Disse flagermus jager over åbent vand ved søer og langs vandløb, samt åbne hedestrækninger. Læhegn, bryn, bræmmer og diger fungerer som ledelinjer fra rasteområdet til fourageringsområdet, og skal helst forblive intakte uden afbrydelser, for at fungere optimalt.

Odderen forekommer mange steder i Herning Kommune og har en gunstig bevaringsstatus i landsdelen. Odderen yngler, raster og fouragerer langs vandløb med gode fiskemuligheder og har huler i brinken.

Grøn mosaikguldsmed er i Herning Kommune observeret syd for Harreskov mellem Kibæk og Arnborg. I sin cyklus er arten afhængig af planten Krebseklo (*Stratiotes aloides*), hvor den lægger sine æg, og larverne lever. Voksne individer kan strejfe langt omkring, og kan ses langt fra vandløb med krebsklo. Næringsstofbelastning kan medføre tilgroning af vandhuller og søer, hvorved krebsklo vil forsvinde og dermed livsgrundlaget for grøn mosaikguldsmed.

Grøn kølleguldsmed findes kun i de store jyske å-systemer så som Storå, Skjern Å, Karup Å og Gudenå. Arten er Herning Kommunes ansvarsart. Den yngler i rene, iltrige og kølige vandløb. Den voksne guldsmed foretrækker lysåbne arealer, men kan også findes i skovlysninger. Der er en teoretisk mulighed for, at der ved uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning kan ske en tilførsel af forurenende stoffer til Grøn Kølleguldsmeds levesteder i Storå. Det vurderes, at kun tilførsel af større mængder husdyrgødning (som følge af uheld med gylleholdere/gylletransport) vil kunne have en negativ effekt på grøn kølleguldsmed.

Birkemus er registreret i Herning Kommune i 2001, hvor den blev fundet nær Gødstrup sø ved Tjørring. Om sommeren yngler og raster birkemusen i digeskel, lysåben, ældre skov med tæt urvegetation, kratbevoksede moser, fugtige enge, udyrkede marker eller ekstensivt dyrkede marker. Birkemusen går i dvale fra oktober til maj, så pløjning og gravearbejde kan ødelægge reden, der befinder sig i 20 – 40 cm's dybde.

³¹ EF-habitatdirektivet fra 1992 (Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (med senere ændringer).

Padder: Løgrø, Strandtudsen, Stor vandsalamander og spidssnudet frø findes spredt ud over det meste af Danmark, og kan således forekomme på lokaliteter i Herning Kommune. Arterne yngler i vandhuller med rent vand. Udyrkede bræmmer omkring vandhullerne kan være med til at sikre, at vandet forbliver rent.

Der er ikke registreret ansvarsarter på eller i nærheden af udbringningsarealerne.

Herning Kommune vurderer, at der ikke er nogen aktuelle registreringer af habitatdirektivets bilag IV i umiddelbar nærhed af udbringningsarealerne. Endvidere vurderer Herning Kommune, at da alle udbringningsarealerne tidligere har været anvendt til landbrugsdrift og dermed ikke indebærer opdyrkning af ekstensivt dyrkede udbringningsarealer, vil landbrugsdriften af disse arealer i ansøgt drift ikke have en væsentlig negativ påvirkning af Bilag IV-arter.

Påvirkning af kulturmiljø

Kulturhistoriske spor

Landskabet i Herning Kommune er præget af menneskets virke igennem årtusinder. Overalt finder vi historiske spor, der fortæller om samfundsudviklingen og om, hvordan mennesket har påvirket omgivelserne. Mange af de historiske spor er kulturhistoriske værdier, der har så stor værdi for formidlingen af og betydningen for vores kulturforståelse, at de er værd at bevare og derfor fortjener en særlig beskyttelse.

De kulturhistoriske værdier kan både omfatte enkeltstående elementer og hele kulturmiljøer, som f.eks. kirker, kirkegårde og deres omgivelser, fortidsminder som gravhøje og arkæologiske fund, fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg, sten- og jorddiger, alléer og levende hegn samt kulturmiljøer, der afspejler en bestemt tidsepoke eller en landsbytype. Kommuneplanens udpegning fremhæver de særligt værdifulde kulturhistoriske træk i kommunen. Der er i Herning Kommune udpeget "særlig værdifulde kulturmiljøer", "kulturmiljøer" mm.

I nedenstående afsnit vil anlæggets og udbringningsarealernes beliggenhed blive gennemgået i forhold til de udpegninger af kulturmiljø, fredninger mm., der er registreret i området.

Staldanlægget

Staldanlægget er ikke beliggende indenfor eller i nærheden af:

- Fredede fortidsminder
- Sø og å beskyttelseslinjer
- Skovbyggelinjer (300 meter)
- Kirkebyggelinjer / kirkezoner indenfor 300 meter fra anlægsdelen
- Beskyttede diger
- Fredede områder / Fredninger
- kulturmiljø / særlig værdifulde kulturmiljøer
- Større uforstyrrede landskaber
- Landskabsområder
- Landskabelige interesseområder
- Geologiske interesseområder
- Fortidsminder eller
- Skovrejsning

Udbringningsarealer

Udbringningsarealerne er ikke beliggende indenfor eller i nærheden af:

- Fredede fortidsminder
- Fredede områder / Fredninger

- Fredede områder
- Fortidsminder eller
- Skovrejsning

Der er registeret beskyttede diger i umiddelbar nærhed af udbringningsarealerne.

Beskyttede sten- og jorddiger

Ved sten- og jorddiger og lign. forstås menneskeskabte, linjeformede forhøjninger af sten, jord, græstørv, tang eller lignende materialer, som fungerer, eller har fungeret, som hegn og har, eller har haft, til formål at markere administrative, ejendoms- eller anvendelsesmæssige skel i landskabet. Digerne er vigtige elementer i kulturlandskabet, der både viser tidligere tiders arealudnyttelse, ejendoms- og administrationsforhold, fungerer som levesteder og spredningskorridorer for dyr og planter og bidrager til et afvekslende landskab, ofte med egnstypiske digestrukturer.

- Jf. Museumslovens § 29a må digerne ikke ændres eller fjernes uden kommunens tilladelse.
- Jf. museumslovens § 29f må der på fortidsminder og inden for en afstand af 2 meter fra dem ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes.

Andre udpegninger

To af markerne ligger i område, hvor skovrejsning er uønsket. Da der er tale om almindelig jordbrugsdrift, er projektet ikke i strid med udpegningen

Herning Kommune vurderer, at selvom nogle af arealerne ligger ved beskyttede diger har udvidelsen af svinebruget ingen betydning for digerne, da udnyttelsen af udspretningsarealerne ikke intensiveres.

Gennemgang af BAT for Frølundvej 79, 7400 Herning

Krav om anvendelse af BAT

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik (BAT) til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

For de virksomhedstyper, der er omfattet af den europæiske godkendelsesordning om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC-direktivet), udsender EU-kommissionen såkaldte BREF-dokumenter ("BAT reference documents"), som fastlægger, hvad der må betragtes som den bedste tilgængelige teknik inden for de industrielle brancher, som IPPC-direktivet omfatter.

Oplysningskravet vedrørende BAT i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug er forskelligt afhængigt af brugsstørrelse. For husdyrbrug, der – som i den aktuelle sag – er omfattet af § 12 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, skal redegørelsen som minimum indeholde punkterne management og anvendelse af BAT inden for områderne foder, staldindretning, vand- og energiforbrug, opbevaring og behandling af husdyrgødning og udbringning. Redegørelsen skal for svine- og fjerkræbrug omhandle de teknologier, der er beskrevet i EU kommissionens BREF-dokument om intensivt hold af svin og fjerkræ. Selvom der ikke er lavet et specifikt BAT-notat inden for kvægdrift, er det Herning Kommunes opfattelse, at mange af elementerne i BAT-notatet for svine- og fjerkræbrug er universelle indenfor landbrugsområdet og derfor kan overføres til kvægdrift.

I Teknologi- og byggeblade er dokumenteret teknik beskrevet, og der er redegjort for, hvor store reduktioner der kan forventes opnået ved brug af den pågældende teknik, samt hvor store merudgifterne eventuelt vil være. Miljøstyrelsen har endvidere oprindeligt valgt ikke at fokusere på markteknik, fordring m.v. i Teknologi-blade, idet forbedrede metoder i dansk landbrug og generel lovgivning på området vurderes at medføre, at den bedste tilgængelige teknik generelt bliver anvendt.

I det følgende vil BAT for svinebruget på Frølundvej 79, 7400 Herning blive vurderet i forhold til Herning Kommunes niveau for BAT.

Vurdering af BAT i forhold til § 12 miljøgodkendelser skal ske i forhold til følgende områder:

1. Management
2. Fodringsstrategier
3. Staldsystemer
4. Forbrug af vand og energi
5. Opbevaring af husdyrgødning
6. Udbringning af husdyrgødning

Ved Herning Kommunes vurdering i relation til BAT indgår Miljøstyrelsens Teknologi-blade oversigt, Miljøstyrelsens digitale husdyrvejledning³² version 2, bilag 3 (teknologilisten) samt kravene i EU-kommissionens referencedokument om BAT for intensiv hold af svin og fjerkræ (BREF-dokument). Nedenfor vil de enkelte emner blive gennemgået.

BAT – Management

Ifølge Herning Kommune er følgende tiltag BAT indenfor management:

Herning Kommune vurderer, at anvendelse af BAT indenfor management som minimum skal leve op til følgende punkter:

Beredskabsplan

³² <http://www2.mst.dk/wiki/husdyrvejledning.default.aspx>

- Der skal udarbejdes en beredskabsplan, hvori telefonnumrene til kontaktpersoner og offentlige kontaktinstanser i forbindelse med eventuelle uheld er nedskrevet. Beredskabsplanen indeholder forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier, driftsmateriel, gylle, brand m.v., og skal tilgængelig for alle på arbejdspladsen.

Anders Obling har udarbejdet en beredskabsplan for ejendommen. Udover at være BAT, så er det Herring Kommunes opfattelse, at en beredskabsplan vil være til stor hjælp for landmanden, såfremt der skulle ske et uheld. Samtidig giver beredskabsplanen landmanden en mulighed for at gennemgå sin ejendom og foretage en risikovurdering af, hvorvidt der skal ændres på indretning og drift, således at risikoen for forurening i forbindelse med uheld minimeres.

Uddannelse af personale

- At medarbejderne deltager i fagligt relevante aktiviteter
- At personalet, der varetager sprøjtemidler og udstyr har sprøjtebevis

Branchekoden fra dansk landbrug omhandlende "god produktionspraksis i primærproduktionen" følges.

Ressourceforbrug

- At der føres regnskab med vand- og energiforbrug, og at der føres journal over forbruget (gemmes i perioden mellem 2 samlede miljøtilsyn)

Der føres regnskab med vand- og energiforbrug via den årlige opgørelse fra forsyningsvæsnet. Antallet af dyr optælles en gang årligt ved kalenderårets slutning og indberettes til CHR- registret.

Egenkontrol / dagligt tilsyn

- Der føres daglige tilsyn med mekanisk udstyr, såsom ventilationsanlæg, foderanlæg og vandingssystem som kontrolleres for evt. funktionssvigt.
- Der er serviceaftaler med leverandørerne på alle ventilationsanlæg, mm.
- At der hver måned føres logbog over gyllebeholdernes flydelag.
- At gyllebeholderne er tilmeldt de lovpligtige 10-årige beholderkontrol.

Medicinforbrug registreres efter gældende love. Kontrol med gødningsmængder, gødningsanvendelse, antal dyr etc. udføres efter gældende lovkrav (gødningsregnskab og husdyrindberetning) og kontrolleres af Plantedirektoratet. Anvendelse og udarbejdelse af mark-/gødningsplaner er et af hovedpunkterne i BAT-kravene. Det opfyldes til fulde. Det er et styringsredskab der sikrer, at afgrøderne gødes efter behov, at gødning tilføres markerne når vejret tillader det, så næringsstofudledningen til det omgivende miljø minimeres.

Ventilationsanlæg i staldene rengøres og efterses i forbindelse med vask af staldene. Afskærmninger på ejendommens forskellige maskiner efterses med jævne mellemrum. I løbet af dagen holdes anlægget under opsyn, og det tjekkes, om anlæggene kører som de skal.

Derudover er der en række andre faste procedurer:

- Ved overpumpning fra forbeholder til gyllebeholder tjekkes først, om der er plads.
- Gyllepumpningen overvåges.
- Der etableres flydelag umiddelbart efter tømning af gyllebeholder.
- Gylletanken kontrolleres for flydelag og der føres logbog.
- Gyllebeholderen kontrolleres i 10 års-beholderkontrol af autoriseret kontrollør.
- Der er dyrlægesundhedsrådgivning månedligt.
- Der vaskes stalde inklusiv ventilatorer efter hvert hold slagtesvin.
- Der udarbejdes løbende foderplaner i samarbejde med konsulent således blandingen altid er optimeret.

Uheld og driftsforstyrrelser

- At overpumpning af gylle overvåges.
- Vaskeplads / Vask af maskiner sker på vaskeplads med opsamling til gyllebeholder.
- Gylletankene har ikke påmonteret pumper, hvilket bevirker at utilsigtet start og deraf følgende gylleudslip undgås.

Alt vask af maskiner foregår på møddingspladsen, der har tæt bund og afløb til gyllebeholder

Der forekommer sjældent driftsforstyrrelser, som kan medføre forøget forurening. De normale driftsforstyrrelser vil være manglende energi, varme eller foder, samt "slagteristrejke". Disse situationer afhjælpes i staldene, som er et lukket system. Ved manglende elforsyning kan generator hurtigt rekvireres.

Brud på gyllebeholderne må ikke kunne medføre risiko for en større forurening herunder forurening af vandløb eller vådområde. For at minimere denne risiko har ansøger og konsulent udarbejdet en beredskabsplan, som skal følges i forbindelse med et evt. uheld/udslip af gylle.

Mark og gødningsplaner

- At der årligt bliver udarbejdet mark- og gødningsplaner, der sikrer, at mængden af tilført gødning tilpasses afgrødernes aktuelle behov.
- At der bliver ført journal over eventuelle afvigelser fra mark- og gødningsplanen.

Hvert år udarbejder Anders Obling i samarbejde med planteavlskonsulenter en mark- og gødningsplan for ejendommens jorder og aftalearealer, som sikre at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I mark- og gødningsplanen tages blandt andet hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Affaldssortering

- Herning Kommune vurderer at registrering af affald og mængder er BAT. Derudover vil registreringen give ansøger det nødvendige overblik over eventuelle indsatsområder, hvor det er muligt at minimere produktionen af affald.
- Herning Kommune har ingen indsamlingsordning men en anvisningsordning. I praksis betyder det, at landmanden selv skal lave en aftale med en transportør om at få hentet det sorterede affald og bragt affaldet til et behandlingsanlæg. Transportøren skal være registreret i kommunen, og kommunen skal have en anvisningsaftale med modtageanlægget.

Anders Obling oplyser, at alt affald på ejendommen håndteres, sorteres og opbevares efter kommunens affaldsregulativ.

Pap, papir og plastaffald opbevares i bygning 6 og afleveres på Genbrugspladsen, der tømmes efter behov. Jern og skrot afleveres til skrothandler.

Veterinært affald opbevares i forrummet til bygning 1 og kemaffald opbevares i værksted. Det afleveres til godkendt affaldstransport, pt Marius Pedersen. Mængde som normal for denne ejendomsstørrelse i både nudrift og ansøgt.

Farligt affald

Alt affald fra olie afhentes af godkendt affaldsrenovator.

Olieaffald opbevares værksted i bygning 6, indtil dette afhentes af Marius Pedersen.

Tom rengjort emballage fra kemikalier og sprøtemidler opbevares i værksted i bygning 6 indtil aflevering med dagrenovation eller genbrugsplads.

Olie

Smøreolie opbevares i værkstedet.

Herning Kommune vurderer, at husdyrbruget med en synlig beredskabsplan vil være i stand til at undgå og/eller begrænse uheld på bedste vis. Samtidig vurderes det, at ansøger lever op til BAT vedrørende uddannelse af personale, ressourceforbrug, daglige tilsyn og registrering af mark og gødningsplaner. Herning Kommune vurderer, at der er en stor miljømæssig risiko forbundet med vask af maskiner. Der er derfor stillet vilkår om, at vask af maskiner skal ske på en vaskeplads med afløb til en opsamlingsbeholder. Herning Kommune vurderer at en væsentlig risikofaktor er uheld i forbindelse med overpumpning af gylle. Derfor stilles der vilkår om, at overpumpning skal ske under opsyn.

Herning Kommune vurderes tillige, at oplag af affald ikke medfører forurening eller risiko for forurening af omgivelserne, herunder af jord, vandområder, grundvand, luft eller kloak samt uhygiejniske forhold. Det er vurderet, at ejendommen lever op til Herning Kommunes krav om BAT på affaldsområdet.

Herning Kommune vurderer endvidere, at affaldsherakiet er iagttaget og behandles tilfredsstillende.

BAT – Foder

Ifølge Herning Kommune er følgende tiltag BAT indenfor foder:

- **Faseforing**
 - At dyrene fodres med næringsstoftilpassede blandinger, der er afstemt efter vækstperiode.
 - Foderplaner er udarbejdet i samarbejde med konsulent/foderfirma, og med anvendelse af nyeste viden indenfor foderoptimering.
- **Reduceret råprotein (slagtesvin)**
- **Fytase**
- **Benzoesyre**

Foder

Der anvendes hjemmeblandet foder indeholdende fytase og et fosfor- og råproteinindhold indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder (jf. BREF). Ydermere er fasefodring og tilsætning af fytase også bedste tilgængelige foderteknik.

Foderkorrektionsberegninger til slagtesvin:

Anvendte foderkorrektioner slagtesvin: FEsv pr. kg tilvækst: 2,85. Gram råprotein pr. FEsv: 147,40. Gram fosfor pr. FEsv: 4,57.

Den totale mængde P ab dyr pr. år = P ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin

"P ab dyr pr. slagtesvin" beregnes ud fra følgende ligning:

$$\frac{((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{gram fosfor pr. FEsv}) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0055 \text{ kg P pr kg tilvækst})}{1000}$$

BAT på fosfor i forhold til de vejledende emissionsgrænseværdier

BAT på fosfor beregnes ud fra de vejledende emissionsgrænseværdier udarbejdet af Miljøstyrelsen i 2010.

Ansøgers tiltag:

- Foderproduktion og indkøb af foder sker på grundlag af foderplanlægning.
- Der udarbejdes foderplaner i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor svinefodring. Herved optimeres fodringen så unødigt forbrug af råvarer undgås.
- Foderanlægget justeres jævnlige, således at udfodret mængde, svarer til dyregruppen og unødigt foderspild minimeres.
- Der anvendes ikke benzoesyre
- Der anvendes hjemmeblandet foder indeholdende fytase

Alle grise fodres med næringsstoftilpassede blandinger som skiftes gennem vækstperioden. Råvareprisen taget i betragtning vil det ikke være økonomisk rentabelt at undlade optimering og næringsstoftilpasning af foderblandingerne løbende gennem perioden! Der anvendes type 2 foderkorrektion på slagtesvinene for fosfor.

Beregning af BAT-niveau:

Antal dyr/dyregruppe	Dyreenheder	Emissionsgrænseværdi Kg P/DE ab lager	Total Kg P for dyregruppen
9.246 slagtesvin	265,20	20,5	5.436,6
Total BAT emissionsniveau for projektet			5.436,6
Projektets aktuelle fosforemission			5.425,2
BAT-niveauet er overholdt med			11,4

Ifølge Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier (Maj 2011) for konventionelle svinebrug skal det samlede P ab lager fra søer, smågrise og slagtesvin for det ansøgte projekt være på maksimum 5.436,6 kg P. Af ansøgningen fremgår det at der er en samlet fosforemission på i alt 5.425,2 kg P i ansøgt drift. BAT-niveauet for fosfor er dermed overholdt.

Herring Kommune vurderer samlet, at ansøger lever op til BAT indenfor fodring af besætningen.

BAT – Staldindretning

Ifølge Herring Kommune er følgende tiltag BAT indenfor staldindretning:

BAT Staldsystem

- Ammoniakemissionen skal leve op til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier

Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for slagtesvin på gyllebaserede staldsystemer

Dyrekategori	Vægt	Korrektion	Antal dyr	Antal DE	kg N/år
Slagtesvin	30-108	1,0366	9.256	265,20	2.974,38

Dyrekategori	Vægt	Antal dyr	Antal DE	kg N/år
Slagtesvin	30 - 108	9.246	265,20	2.701,32

Den samlede NH₃ emission fra anlægget, er ifølge ansøgningen opgjort til 2.701,32 kg NH₃/år, og overholder derved Herring Kommunes BAT niveau på 2.974,38 kg. N / år.

Slagtesvinestald 1 og 2 er bygget i 2006. Der er 50 – 75 % fast gulv. Slagtesvinestald 3 er bygget i 1970'erne. Der er ikke foretaget gennemgribende renoveringer siden.

Herring kommune vurderer, at ejendommen, med de beskrevne tiltag, lever op til de muligheder, der foreligger for det eksisterende byggeri. Der er anvendt det bedste gulvsystem, der er på markedet pt.

BAT – Forbrug af vand og energi

Ifølge Herring Kommune er følgende tiltag BAT indenfor vand:

- At der anvendes koldt vand til vask.
- At der udføres regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlæggene for at undgå spild.

Tabel 2, det forventede vandforbrug før og efter udvidelse af produktion på ejendommen:

Årligt vandforbrug	Nudrift m ³	Ansøgt m ³
Drikkevand til grise	2.918 m ³	4.243 m ³
Rengøring af stalde	159 m ³	231 m ³
Vandspild ved svineproduktion	477 m ³	693 m ³

Vandbesparende foranstaltninger

- Vandrør, drikkekar mv. kontrolleres daglig for utætheder og korrekt funktion
- Utætheder og fejlfunktioner reparerer hurtig

Ejendommens vandforbrug er primært drikkevand til dyrene. Derudover bruges en mindre andel af vandet til rengøring i staldene. Alle drikkenipler er placeret over foderkrybben, således at spildt vand opsamles i foderkrybben og vandspild undgås. Lovpligtig overbrusning til slagtesvinene er tidsstyret, for at mindske spild.

Ved vask af stalde anvendes iblødsætningsanlæg, hvorefter staldene vaskes med højtryksrensere med koldt vand. Både iblødsætning og vask med højtryksrensere er vandbesparende.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (brug af højtryksrensere, drikkenipler over trug). Staldene kontrolleres dagligt, og der udføres småreparationer med det samme eller tilkaldes service, hvis der er behov for det.

Det forøgede vandforbrug i staldanlægget afspejler det forøgede behov for drikkevand hos de ekstra dyr samt forbrug af vand til rengøring af flere staldsektioner mm.

Herring Kommune vurderer, at de beskrevne tiltag til vandbesparelse indenfor vask og drikkevandsspild samt daglige tilsyn af vandinstallationer er fyldestgørende. Se endvidere afsnit om BAT i forhold til management og BAT i forhold til vand- og energiforbrug.

Herring Kommune vurderer, at ejendommen lever op til ovennævnte hvilket er BAT. Der er derfor ikke fastsat yderligere vilkår omkring energireducerende tiltag på ejendommen.

Ifølge Herring Kommune er følgende tiltag BAT indenfor Energi:

- Sikre at ventilationen kun starter op efter behov, eks. ved anvendelse af undertryksventilation, frekvensstyrede ventilatorer.
- At der anvendes lavenergilystofrør / sparepærer i staldbygningerne og andre steder.
- At lyset i staldene i dagtimerne kun er tændt efter behov.
- Udendørsbelysningen er begrænset af bevægelsessensor.
- Hvis muligt, at opvarmning af staldanlægget samt medarbejderfaciliteter m.m. sker via overskudsvarmen/varmegenindvinding mm.
- At udskifte miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige.
- At gøre arbejdsgange og processer mindre belastende for miljøet.

Ved jævnlig aflæsning af energimålere kan ansøger hurtigt danne sig et overblik over energiforbruget og samtidig sikre sig mod uforudsete udgifter. Alene ved at forholde sig kritisk til forbruget kan der erfaringsmæssigt opnå besparelser op mod 5-10 % af årsforbruget. Udover ovennævnte anbefaler Herring Kommune, at der arbejdes med at indføre miljø- og ressourcestyling på husdyrbruget. Landbrugets konsulenttjeneste vil i den forbindelse kunne være behjælpelig med råd og vejledning.

Det forventede energiforbrug efter udvidelse af produktion på ejendommen:

Oversigt over energiforbrug på ejendommen

Årligt forbrug	Nudrift	Ansøgt
Diesel olie	8.000 liter	8.000 liter
Elforbrug	66.000 Kwh	150.000 kwh

Det er planen, at man selv vil blande foder efter udvidelsen. Idag fodres med færdigblanding. Det giver nogle fodringsmæssige muligheder selv at blande, men samtidig et større elforbrug.

Belysning

Lyset i staldene er tændt efter behov. Der er tænd og sluk ur på. Der er lys i staldene i ca. 10 timer i døgnet. Tidsrummet kan dog variere.

Energibesparende foranstaltninger

AI ventilation er styret af et temperatur- og fugtighedsreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget. Der er naturlig ventilation i staldene 1 og 2. Der bliver multistep ventilation i stald 3 ved næste renovering.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (delvis lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).

Herring Kommune vurderer, at energiforbruget på ejendommen stiger primært på grund øget produktion og ændring fra færdigblandet foder til hjemmeblandet foder. Ved fokus på ventilation i stald 3 har Anders Obling taget hensyn til energiforbruget.

BAT – Opbevaring af husdyrgødning

Ifølge Herring Kommune er følgende tiltag BAT indenfor opbevaring af husdyrgødning:

- At gyllen opbevares i beholdere, der er monteret med fast låg, tag, teltstruktur eller har et flydelag, såsom snittet halm, ekspanderet ler (LECA) mm., ekspanderet polystyren (EPS) eller naturlig udtørningskorpe.
- At sikre at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet på ejendommen, således at den lagrede gylle kan udbringes i perioder, hvor der er optimale vækstbetingelser for den voksende afgrøde (minimum 9 måneder).
- At gyllen opbevares i en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske, samt kemiske påvirkninger.
- At beholdernes bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring.
- At lageret tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, fortrinsvist hvert år.
- At gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning af beholderen ved f.eks. tilførsel på marken.
- At der føres logbog over flydelaget på gyllebeholderen.
- At gyllebeholdere er underlagt 10-års beholderkontrol og er under dagligt opsyn.
- At der foretages løbende eftersyn og vedligeholdelse af gyllebeholderne.
- At gyllen suges fra de eksisterende beholdere og op i gyllevognen ved hjælp af en sugekran, der er påmonteret på gyllevognen. Sugekranen minimerer risikoen for eventuelle uheld eller spild i forbindelse med påfyldningen af gyllevognen

Gyllebeholderne modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger. Beholdernes bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring. Lageret tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, fortrinsvist hvert år. Der er ingen spjæld, men alt overpumpes via neddykket rør. Gyllen omrøres kun lige før tømning af beholderne inden udbringning på markerne. Beholderne kontrolleres ved 10 års beholderkontrollen.

Opbevaringskapacitet

Antal dyreenheder i kvæg	
Antal dyreenheder i svin	265,2
Antal dyreenheder i andet	
I alt antal dyreenheder	

Ejendommens opbevaringskapacitet

Gylle	4.964 tons	svarende til	9,4	måneders kapacitet
Ajle	tons	svarende til		måneders kapacitet
Fast staldgødning	tons	svarende til		måneders kapacitet
Andet	tons	svarende til		måneders kapacitet

På grundlag af beregnet årlig husdyrgødningsproduktion samt gødningslagrenes kapacitet, kan husdyrgødningen udbringes på lovlige tidspunkter.

Udbringningen af husdyrgødningen på bedriftens marker kan udføres, således at bedriften opfylder kravet om udnyttelse af kvælstoffet set i forhold til reglerne omtalt i NaturErhvervsstyrelsens hæfte: Vejledning om gødnings- og harmoniregler 2013/14.

PS: Kapaciteten i kanalerne er ikke medregnet i opbevaringskapaciteten.

Herring Kommune vurderer, at ansøger overholder BAT i forhold til opbevaring af gylle jævnfør de nævnte tiltag på ejendommen. Endvidere er opbevaringskapaciteten overholdt, hvilket også er BAT. Samlet overholder ansøger BAT ved opbevaring af husdyrgødning.

BAT – Udbringning af husdyrgødning

Ifølge Herring Kommune er følgende tiltag BAT indenfor udbringning af husdyrgødning:

- Overholdelse af regler for udbringningstidspunktet (eks. forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage).
- Udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at anvende bredspreder til gylle)
- Krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer
- Krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha
- Krav om efterafgrøder
- Afgasning af gylle på biogasanlæg
- Gylleseparation
- At den producerede husdyrgødning afstemmes med udbringningsarealet og afgrødens gødningsbehov
- At der ved afgrødehøjde under 10 cm tilstræbes at udbringe gødningen under ideelle vejrforhold det vil sige kølig, fugtigt og vindstille eller ved direkte nedfældning

Udbringningsteknologi

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx: regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage), udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle), krav om nedfældning på sort jord og græs, krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter, og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha, krav til efterafgrøder, forbud mod udkørsel på vandmættet, oversvømmet, frosen eller snedækket areal, hvor der efterfølgende er fare for afstrømning til vandløb, søer eller lign.

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen. Gyllen nedfældes typisk til vårsæd og slangeudlægges i vintersæd. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Der er ingen stærkt skrånende arealer (>6 grader), og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløbene. Det vurderes, at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT. Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15 – 20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig, og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Harmoniiregler

Landbrugsjord til rådighed

Landbrugsjord til rådighed

Harmoniarealer	Navn og adresse på ejer af arealer	Ansøgt produktion
Ejede	Anders Obling, Frølundvej 79, 7400 Herning	106,22 ha
Aftale	John Møller Nielsen, Frølundvej 96, 7400 Herning	11,11 ha
Aftale	Poul Elmholt, Frølundvej 93, 7400 Herning	11,90 ha
Aftale	Danling Growing Aps, Bangsvej 57, 7430 Ikast	79,59 ha

Harmoniarealet

Harmonikravet på Frølundvej 79, 7400 Herning er opgivet til 1,4 DE pr. ha. Der udbringes i alt 148,48 DE husdyrgødning på ejede arealer. Dette svare til en udbringning på 1,4 DE pr. ha.

Alle arealer har tidligere været anvendt som udbringningsareal til husdyrgødning

Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold, og evt. nedbør). Da gyllen udbringes på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgener pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Herning Kommune vurderer, at ovenstående lever op til kravet om BAT indenfor udbringning af husdyrgødning.

Fravalgte BAT-virkemidler

Den vejledende emissionsgrænseværdi på ejendommen Frølundvej 79, 7400 Herning er beregnet til 2.974,38 kg NH₃/år. Den reelle ammoniakemission på ejendommen er 2.701,32 kg NH₃/år i ansøgt drift. Dermed overholder Anders Oblings bedrift det beregnede BAT-niveau.

Gylleseparation

Anvendelse af separation udløses oftest af et ønske om at reducere harmoniareal til produktionen. Der er arealer nok til udbringning af husdyrgødningen i ansøgningen. Det er dog en teknologi som ansøger overvejer på et senere tidspunkt.

Gyllekøling

Der er etableret gyllekøling jf. teknologibeskrivelsen af 23.5.2011 "Køling af gylle i slagtesvinestalde" i de nyeste slagtesvinestalde. Teknologien er ikke anvendt som virkemiddel i ansøgningen.

Biologisk luftvasker

Der er tale om en ældre stald (3), hvor spærkonstruktion ikke er dimensioneret til luftrensning. Derudover er der naturlig ventilation i staldene 1 og 2, hvorfor luftrensning ikke er mulig.

Kemisk luftvasker

Der er tale om en ældre stald (3), hvor spærkonstruktion ikke er dimensioneret til luftrensning. Derudover er der naturlig ventilation i staldene 1 og 2, hvorfor luftrensning ikke er mulig.

Benzoesyre

Benzoesyre anvendes som virkemiddel til reduktion af ammoniak. Benzoesyre anvendes alene til smågrise og slagtesvin. Med prisen på Benzoesyre i 2013 vil omkostningen udgøre ca. 20 kr./slagtesvin. Med nutidens DB i slagtesvineproduktionen er tilsætning af Benzoesyre ikke økonomisk relevant. Benzoesyretilsætningen vurderes til det konkrete projekt at have for lille effekt set i forhold til udgifterne der er forbundet med tilsætningen!

Overdækning af gyllebeholdere

Der er flydelag på beholderne. Andre teknologier til overholdelse af BAT er valgt.

Samlet vurdering af BAT

Herning Kommune vurderer, at Anders Obling har overholdt BAT i forhold til management, ressourceforbrug, fodringsstrategier, opbevaring og udbringning af husdyrgødning. Endvidere vurderer Herning Kommune, at de vejledende emissionsgrænseværdier for ammoniak og fosfor er overholdt. For at opnå dette er der i denne godkendelse gjort en særlig indsats for BAT på staldindretning, og foderkorrektion (type 2)

Generelt vurderer Herning Kommune, at ansøger er opmærksom på at der løbende kan være gode muligheder for at optimere forureningsbegrænsende foranstaltninger, renere teknologi, minimere forbruget af energi, vand og andre råvarer samt muligheder for at udskifte miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige. Ligesom det vurderes, at der kan være gode muligheder for, at arbejdsgange og processer kan blive mindre belastende for miljøet.

Oversigt over bilag

Bilag 1: Oversigt over ejendommen

Bilag 2: Oversigt over ejendommens afløbsforhold

Bilag 3: Oversigtskort over ejendommen i forhold til udbringningsarealer

Bilag 4: Udbringningsarealer i forhold til nitratfølsomme indvindingsområder og område med særlige drikkevandsinteresser

Bilag 5: Udbringningsarealer i forhold til lavbundsarealer

Bilag 6: Udbringningsarealer i forhold til § 3 områder

Bilag 7: Udbringningsarealer i forhold til diger

Bilag 1 Oversigt over ejendommen

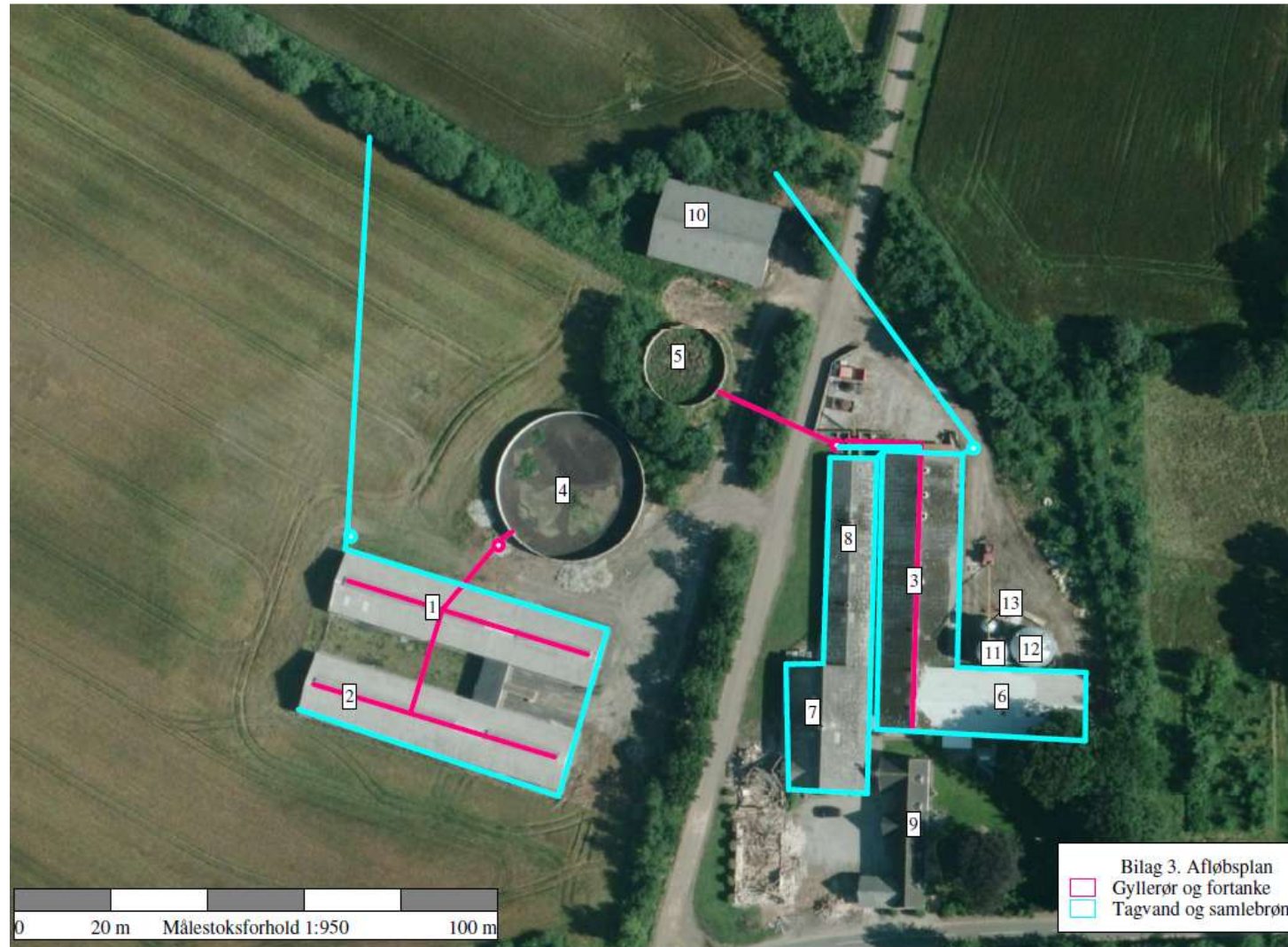

Bygning	Type	Byggeår / Renoveringsår	Grundplan m ²	Bygningshøjde (m) til tagryg	Taghældning	Bygning, facade
1	Slagtesvinestald	2006	648	6,5 m	20-25 grader	
2	Slagtesvinestald	2006	679	6,5 m	20-25 grader	
3	Slagtesvinestald	1970'erne	950	6,5 m	20-25 grader	
4	Gylletank	2005	3000 m ³			Betone
5	Gylletank	1996 ?	900 m ³			Betone
6	Foderlade / værksted					
7	Stald	1954	435			
8	Stald					
9	Stuehus					
10	Halm og maskiner (Maskinhus)	1987	371			
11	Gastæt silo		2000 tdr			
12	Amerikanersilo		3000 tdr			
13	Fodersilo		20 tons			

Bilag 2 Afløbsforhold

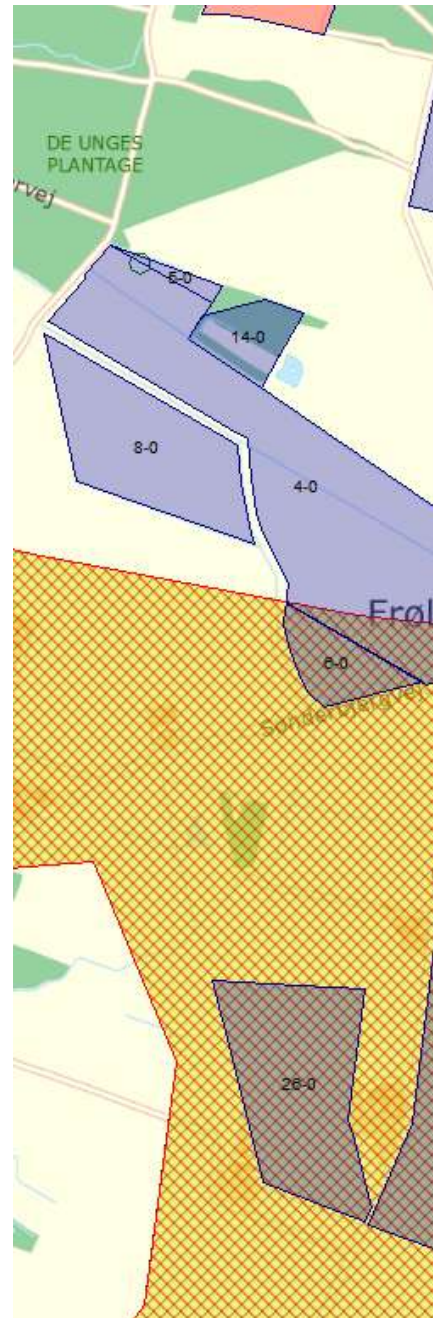
Bilag 3 Oversigt over alle arealer

- Aftale (41 / 41 / 77,4%)
- Udbringning (12 / 12 / 22,6%)

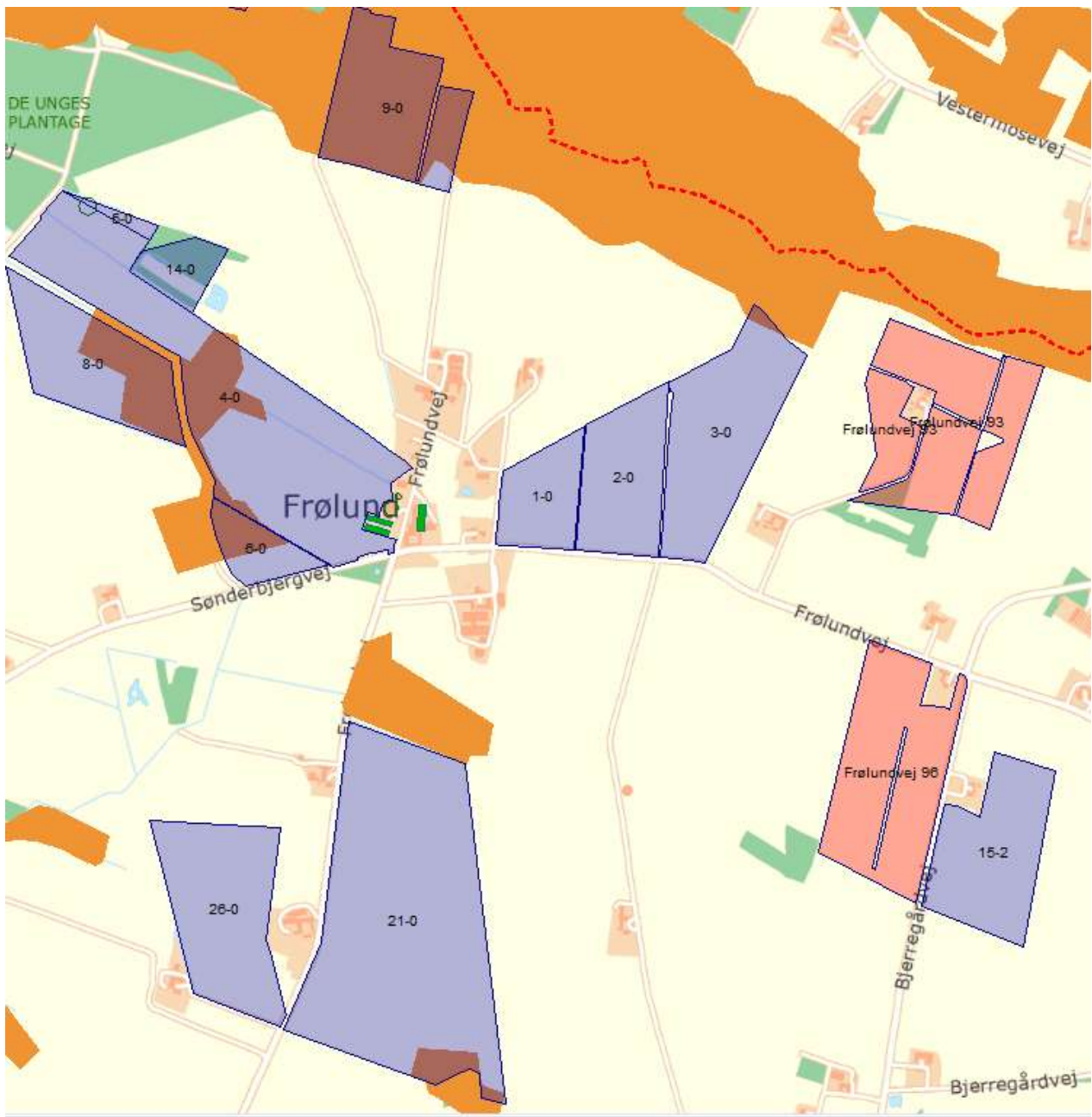

Bilag 4 Egne arealer og grundvand

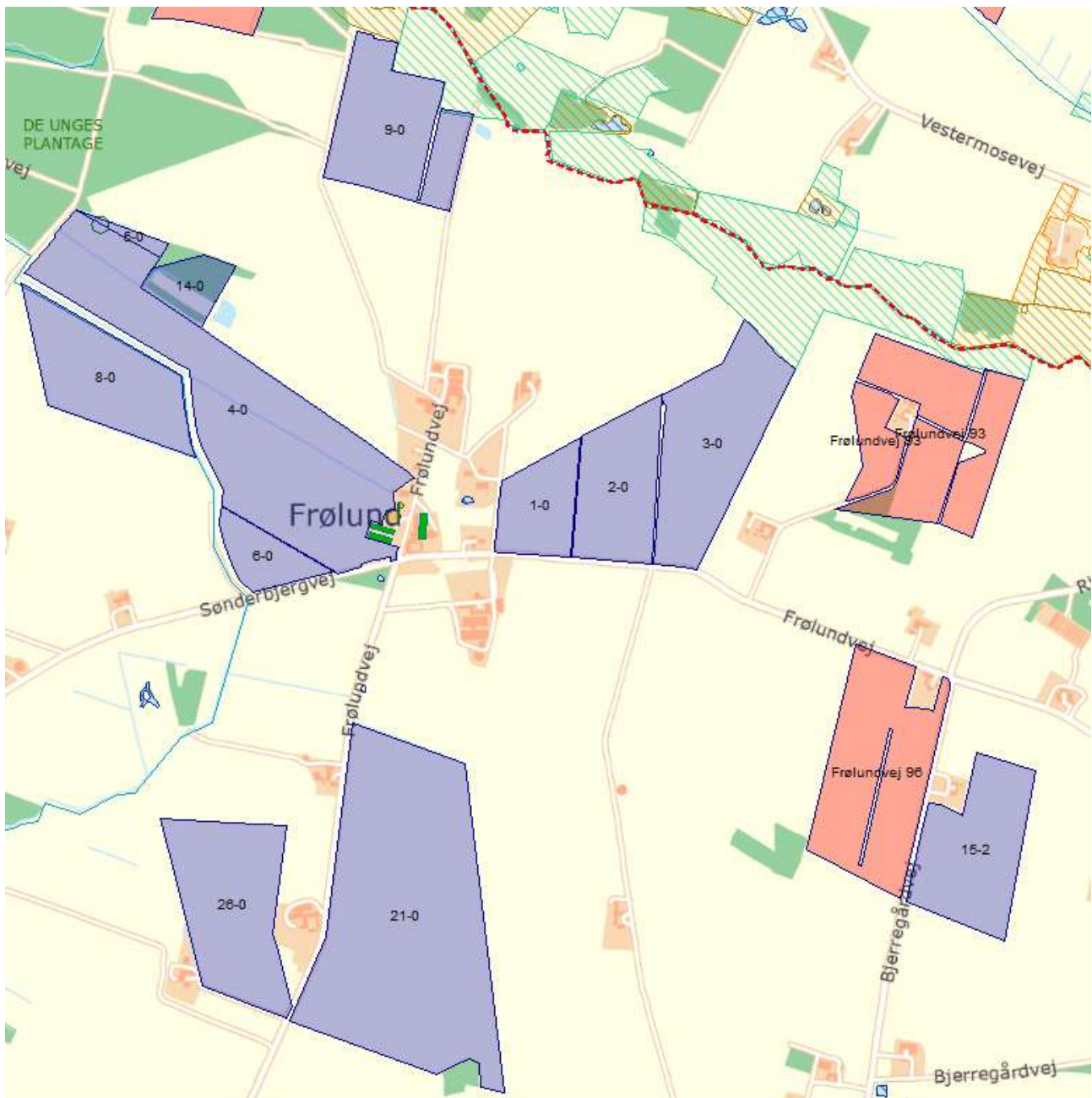
- A) NFI (nitratfølsomme områder) ser
- B) ION (Indsatsområder mht. nitrat)

Bilag 5 Egne arealer og fosforklasse II

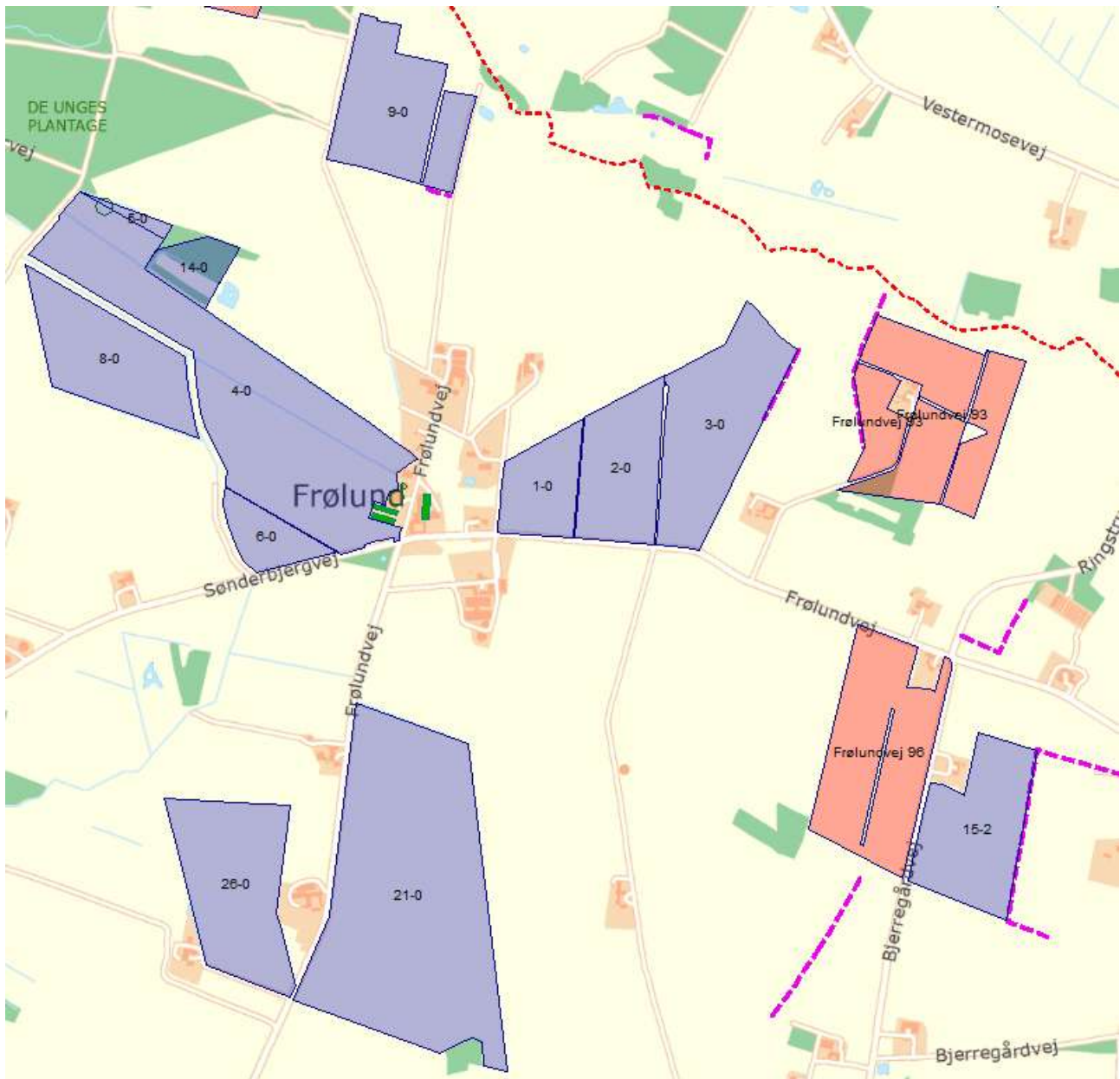
 Fosforklasse II

Bilag 6 Egne arealer og § 3 natur

- § 3 Eng (2064 / 2064)
- § 3 Hede (2047 / 2047)
- § 3 Mose (4106 / 4106)
- § 3 Overdrev (441 / 441)
- § 3 sø (7365 / 7365)
- A Sø-navne btx (4 / 4)
- § 3 vandløb (6603 / 6603)

Bilag 7 Egne arealer og beskyttede diger

 Beskyttede diger